

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] [10.2.e]); [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)[10.2.e]@minfin.nl]; [10.2.e]
[10.2.e] (BJZ/JZ)[10.2.e]@minfin.nl
Cc: [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK)[10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] [10.2.e] (BJZ/JZ)
Sent: Thur 3/14/2019 1:39:38 PM
Importance: Normal
Subject: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939
MAIL_RECEIVED: Thur 3/14/2019 1:39:40 PM

.....
[10.2.e],

Zie de mail van zojuist. De wensen van de minister komen daar volgens mij ook wel in terug, maar ik heb de toon wat neutraler gemaakt. Als wij zorgvuldig zijn, spreekt het gewoon voor zich dat dat zeer zorgvuldig is. Tussen spreektaal en schrijftaal zit dan wat mij betreft een verschil, waarbij je in de spreektaal natuurlijk kunt benadrukken dat iets zeer zorgvuldig is.

Niettemin denk ik dat voldoende duidelijk is dat we gewoon tijd nodig hadden om het goed te doen en dat het dus belangrijk was daar ook tijd voor te nemen.

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] [10.2.e])
Verzonden: donderdag 14 maart 2019 13:34
Aan: [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK); [10.2.e] (BJZ/JZ)
CC: [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK)
Onderwerp: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V2

Dank [10.2.e], dat het wat 'voller' moet is wel de wens vd minister, maar heb jullie vast ook gezien. Keuren jullie ook nog de anders docs (Kamerbrief aanbesteden en niet verlengen) in digidoc vandaag goed? We hebben ze graag in de tas vandaag.

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: donderdag 14 maart 2019 13:06
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>
CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] [10.2.e]); [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V2

[10.2.e],

We zullen er naar gaan kijken. Ik denk dat we hier en daar wat gaan snoeien in hoe veelvuldig en omvangrijk en complex het allemaal was, maar de kern dat je niet even achteloos een adviesje over deze materie maakt, blijft wat mij betreft overeind.

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: donderdag 14 maart 2019 12:08
Aan: [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>
CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] [10.2.e]); [10.2.e], M ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: FW: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V2

[10.2.e] en [10.2.e]

1020540

00053

Graag jullie input op de nieuwe versie.

De Minister wil morgen na de MR over deze brief praten, dus jullie zijn dan ook zeer welkom.

Gr,

10.2.e

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT 10.2.e <10.2.e >)

Verzonden: donderdag 14 maart 2019 11:57

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: 10.2.e 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V2

Hi 10.2.e,

Hierbij mijn aanvullingen op basis van feedback vd minister (en suggesties van 10.2.e) om meer duiding te geven aan de activiteiten op de tijdljn in september, dat we niet gewacht hebben op de Kamer om onze juridische analyses te starten, dat het juridisch een ingewikkelde klus was en er tussenstappen nodig waren om uiteindelijk een advies af te ronden eind sept. Hoor graag input van DJZ.

10.2.e

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] [10.2.e]); [10.2.e] (FM)[[10.2.e] @minfin.nl]; [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)[[10.2.e] @minfin.nl]
Cc: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)[[10.2.e] @minfin.nl]; [10.2.e] (BOA/Advies)[[10.2.e] @minfin.nl]; [10.2.e] (BJZ/JZ)[[10.2.e] @minfin.nl]; [10.2.e] (BJZ/JZ)[[10.2.e] @minfin.nl]; [10.2.e] (BJZ/JZ)[[10.2.e] @minfin.nl]
From: [10.2.e] (BJZ/JZ)
Sent: Thur 3/14/2019 2:08:35 PM
Importance: Normal
Subject: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939
MAIL_RECEIVED: Thur 3/14/2019 2:08:36 PM

.....
>>>>>
[10.2.e],

Wat mij betreft kan het zo weer de lijn in.

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e]
Verzonden: donderdag 14 maart 2019 14:04
Aan: [10.2.e] (FM); [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK); [10.2.e] (BOA/Advies); [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] (BJZ/JZ)
Onderwerp: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V2 met opm.DJZ14maart

In overleg met DJZ 2 data bijgevoegd; 4 sept werd transactie openbaar en 11 sept eerste brief verstuurd. Hierbij nieuwe versie.

Indien jullie akkoord zijn zetten we ze weer in digidoc, we passen ook nog de oplegger aan.

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (FM) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: donderdag 14 maart 2019 13:42
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] <[10.2.e]>); [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e], M ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BOA/Advies) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V2 met opm.DJZ14maart

Er zijn 2 brieven uitgegaan. Over de transactie op 11 september en op 25 september is brief DNB aan de TK aangeboden. Ik zou waar relevant ook nog data in de antwoorden toevoegen.

Groet, [10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] <[10.2.e]>)

Datum: donderdag 14 mrt. 2019 1:39 PM

Aan: [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>, [10.2.e] (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>

1020546

00055

Kopie: 10.2.e (AGT/CMK) <10.2.e>, 10.2.e (BOA/Advies) <10.2.e@minfin.nl>, 10.2.e
<10.2.e (FM) <10.2.e@minfin.nl>, 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>, 10.2.e (BJZ/JZ)
<10.2.e@minfin.nl>, 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: 10.2.e 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V2 met opm.DJZ 14maart

Dank je 10.2.e, ik ga er naar kijken. Ik begreep van 10.2.e dat de 11 sept brief pas 25 september is uitgegaan...?

Van: 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>

Verzonden: donderdag 14 maart 2019 13:36

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e <10.2.e>); 10.2.e 10.2.e (AGT/CMK)
<10.2.e@minfin.nl>

CC: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BOA/Advies)
<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (FM) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ)
<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ)
<10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: 10.2.e 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V2 met opm.DJZ 14maart

10.2.e, 10.2.e,

Bij afwezigheid van 10.2.e vanmiddag, hierbij onze input voor de beantwoording van de kamervragen.

Ik heb de toon iets neutraler gemaakt en sommige superlatieven eruit gehaald. Door iets duidelijker aan te geven dat de juridische advisering over beëindigingsmogelijkheden een startpunt had na het openbaar worden van de transactie met ING, is het ook logischer dat er in de brief van 11 september niets over dat aspect was opgenomen. Bij het antwoord op vraag 3 heb ik wat overbodige herhalingen verwijderd, aangezien het antwoord ook al verwijst naar het uitgebreide antwoord bij vraag 2.

Groet,

10.2.e (mede namens 10.2.e)

To: [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] (FM/IBI)
Sent: Mon 3/18/2019 1:33:55 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Q&A's ING
MAIL_RECEIVED: Mon 3/18/2019 1:33:57 PM

.....
Hoi [10.2.e] en [10.2.e], als ik het goed heb dan weten jullie meer over het huisbankierschap. Kunnen jullie helpen met een Q&A op de vierde en vijfde vraag in de mail onderaan? Als jullie die mij willen sturen, dan voeg ik het toe aan de rest.

Dank en groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (FM/FS)
Verzonden: maandag 18 maart 2019 13:15
Aan: [10.2.e], [10.2.e] (FM/IBI)
CC: [10.2.e] (FM/IBI)
Onderwerp: FW: Q&A's ING

Kun jij dit oppakken [10.2.e]

[10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [10.2.e], [10.2.e] (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>

Datum: maandag 18 mrt. 2019 11:38 AM

Aan: [10.2.e] (FM/FS) <[10.2.e]@minfin.nl>

Kopie: [10.2.e] (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: FW: Q&A's ING

Ha [10.2.e]

Zie je kans onderstaande vragen te (laten) beantwoorden ter voorbereiding van RTL Z?

Groeten en dank alvast,

[10.2.e]

∇ De Italiaanse toezichthouder heeft een klantenstop aangekondigd. Had DNB dat ook niet bij ING in NL moeten afdwingen?

∇ ING komt [10.2.e] in het nieuws met witwaspraktijken. Heeft u hier contact over gehad met ING?

∇ Bent u niet bang dat de bank in gevaar komt door alle schandalen?

∇ Kan ING nog wel huisbankier blijven?

∇ Gaat u de banden met ING verbreken? Waarom niet?

∇ Wat gaat u doen om het vertrouwen in de banken weer te herstellen?

Met vriendelijke groet,

1020580

00057

10.2.e 10.2.e

10.2.e

06- 10.2.e

Twitter: 10.2.e @pressfinancien
10.2.e

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] [10.2.e])
Cc: [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK); [10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] [10.2.e] (FM/FS); [10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK)
Sent: Mon 3/18/2019 1:48:16 PM
Importance: Normal
Subject: Reactie minister aanvullende voorwaarden en wel/niet verlengen
MAIL_RECEIVED: Mon 3/18/2019 1:48:16 PM
[43180a.pdf](#)
[43181a.pdf](#)
[AGT 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins, Snels Nijboer V4.docx](#)

....

..22

[10.2.e],

Bijgaand de reacties van de minister op de brief en de notities aanvullende voorwaarden en wel/niet verlengen.

AGT 43180 kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer van de Rijksoverheid

Afspraak met de minister is gepland donderdag 16.15u, morgenmiddag moet de aangepaste versie worden verzonden voor de tas van de Minister, zodat hij ze donderdag kan bespreken. Ik neem aan dat we weer opnieuw de brief en notities met de aanpassingen daarin verwerkt toesturen via Digidoc. Na afstemming per email via Digidoc

Ik doe een voorzet.

De aangepaste brief voor nav WOB- schikking ING, vind je bij de email in de bijlage. Daar moet je nog naar kijken. Deze moet ook morgenmiddag in de tas

AGT 44962 antwoord kamervragen huisbankier nav WOB schikking ING 2019Z02939

Gr,

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK)

Verzonden: vrijdag 15 maart 2019 16:03

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e])

CC: [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK); [10.2.e] [10.2.e] (BJZ/JZ)

Onderwerp: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE14maartNavgesprekMop 15maart

[10.2.e],

Heb de opmerkingen van [10.2.e] verwerkt, wat vind je ?

Gr [10.2.e]

Van: [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>

Verzonden: vrijdag 15 maart 2019 15:35

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e] <[10.2.e]>)

CC: [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden [10.2.e] V3 met opm.DJZenEE14maartNavgesprekMop 15maart

[10.2.e]

1020574

Dubbel met id 1020560

00058

-@ Wane

TER BESLISSING

Aan
Minister

Agentschap

Inlichtingen

10.10.2.E

T 10.2.e

F 10.2.e

www.minfin.nl

Datum

12 maart 2019

Notitienummer

2019-0000043180

Auteur

10.2.e | 10.2.E

Van

10.2.e

Kopie aan

Bijlage

Notitie

Besluit omtrent overeenkomst betalingsverkeer van het Rijk (departementen en diensten)

Aanleiding

In aansluiting op

- de Kamerbrief betreffende de aanvullende maatregelen bij aanbestedingsprocedures en lopende overeenkomsten betalingsverkeer, en
- de beantwoording van de vragen van de Kamerleden Bruins, Snels en Nijboer d.d. 14 februari 2019 inzake 'juridische mogelijkheden contracten met ING te beëindigen vanwege de witwasaffaire', wordt u in deze notitie gevraagd een besluit te nemen over de overeenkomst betalingsverkeer van het Rijk (departementen en diensten).

Beslissing/advies

U wordt geadviseerd om de per mei 2020 betalingsverkeer Rijk (departementen en diensten) opnieuw Europees aan te besteden en dientengevolge de huidige overeenkomst niet voor een periode van twee jaar te verlengen. Indien u akkoord bent met dit advies zal contact worden opgenomen met de ING om deze beslissing toe te lichten, een Kamerbrief en een brief aan ING Bank N.V. worden opgesteld. De Kamer zal hierover voor de zomer worden geïnformeerd op het moment dat de aanbestedingsprocedure extern bekend wordt gemaakt.

Hoofdpunten

- Hoewel de afloopdatum van de betalingsverkeer overeenkomst nog ver weg lijkt (mei 2020), wordt de beslissing nu reeds aan u voorgelegd om tijdig met een aanbestedingsprocedure te kunnen beginnen. De aanbestedingsprocedure neemt ongeveer een jaar in beslag. Indien de overeenkomst wordt gegund aan een andere bank dan de huidige bank, dient ook rekening te worden gehouden met een migratieperiode van ongeveer een jaar.
- U heeft in de Kamerbrief (2018Z18168) van 15 november jl. geantwoord uw beslissing tot eventuele verlenging van het lopende contract ten aanzien van het betalingsverkeer van het Rijk (van departementen en diensten) te bezien in de maatschappelijke, juridische en commerciële context en met medeneming van de aangescherpte criteria.
- Vanuit de maatschappelijke context is het niet wenselijk om de lopende overeenkomst met ING te verlengen. Ook biedt een aanbesteding aan iedere geïnteresseerde bank opnieuw een gelijke kans om de aanbesteding te winnen. Verder zal in een nieuwe aanbesteding getoetst worden op de aangescherpte uitsluitingsgronden.
- Juridisch valt de keuze om een overeenkomst wel of niet te verlengen onder de zogenaamde contractsvrijheid, rekening houdend met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Wat zijn
den over
een jaar de
opties?

- **Financieel gezien** art 2.57 aanbestedingswet

10.2.e art 2.57 aanbestedingswet
10.2.b

*↑
Dit markt
ket niet
marktkefles*

Toelichting

- De huidige overeenkomst kan per mei 2020 worden beëindigd. Indien u besluit de overeenkomst opnieuw aan te besteden geeft u mede gehoor aan de maatschappelijke discussie over het huisbankierschap van ING. Hiermee geeft u ook aan dat in de nieuwe aanbestedingsprocedure iedere bank opnieuw een gelijke kans heeft om huisbankier van de staat te worden. Tevens geeft u aan dat deze banken alle getoetst zullen worden op de nieuwe en aangescherpte uitsluitingsgronden (transacties, waarschuwingen en boetes over de afgelopen drie jaar).
- In de notitie en Kamerbrief (~~10.2.e~~ 43182) betreffende 'de uitsluitingsgronden aanbestedingen betalingsverkeer en aanvullende opzeggingsgronden bestaande overeenkomsten', staan de aangescherpte voorwaarden voor betalingsverkeer overeenkomsten beschreven. De contractsvrijheid brengt mee dat aangescherpte voorwaarden aanvullend kunnen worden overeengekomen, maar ook dat bepaalde uitsluitingsgronden bij een Europese aanbesteding van toepassing kunnen worden verklaard. Het juridisch perspectief is dan ook bij de keuze tussen verlengen of opnieuw aanbesteden minder relevant.
- Bij een nieuwe Europese aanbesteding valt niet uit te sluiten dat ING wederom meedoet en dat de overeenkomst eventueel opnieuw aan ING kan worden gegund.
- Indien u besluit om de overeenkomst opnieuw aan te besteden zal tijdig met ING contact worden opgenomen om de beslissing toe te lichten en de relatie te bestendigen; er zijn nog andere percelen betalingsverkeer die ING uitvoert.

Sub-variant?

Handwritten note in a circle: *Hand bespreking
plan van voor het
geheel; brief
+ Q's +
aanvullende info*

TER ADVISERING & TER BESLISSING
Aan
Minister

Agentschap
Inlichtingen

10.2.e

10.2.e

10.2.e

www.minfin.nl

Datum
12 maart 2019

Notienummer
2019-000043181

Auteur
10.2.e|10.2.e

Van
10.2.e

Kopie aan

- Bijlage**
- Kamerbrief 2018-0000165524, d.d. 9-10-2018
  - Kamerbrief 2018-0000180655, d.d. 15-11-2018
  - Kamerbrief maatschappelijk verantwoord ondernemen (vergaderjaar 2014-2015 26485 nr. 209) d.d. 17-06-2015.

Notitie

Uitsluitingsgronden aanbestedingen betalingsverkeer en aanvullende opzeggingsgronden bestaande overeenkomst

Aanleiding

In het plenaire debat in de Tweede Kamer van 16 januari jf. over het faciliteren van witwassen door Nederlandse banken heeft u aan de Kamer toegezegd uiteen te zetten welke aanvullende maatregelen u wilt treffen bij aanbestedingsprocedures en lopende overeenkomsten betalingsverkeer.

Advies

U wordt geadviseerd om bij toekomstige aanbestedingsprocedures betalingsverkeer en de daarbij behorende overeenkomsten:

- de facultatieve uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout' van toepassing te verklaren,
- op het gebied van maatschappelijk ondernemen een minimum score op de RobecoSam index op te nemen en
- de Kamerbrief te ondertekenen.

Hoofdpunten

- De bijgesloten Kamerbrief sluit aan op hetgeen u op 15 november j.l. heeft toegezegd aan de Tweede Kamer en is afgestemd met het ministerie van EZK. De staatssecretaris van Economische Zaken heeft de Kamerbrief gelijktijdig via de lijn ontvangen.
- Het bleek niet mogelijk om binnen het aanbestedingsrecht de verplichte uitsluitingsgronden uit te breiden met schikkingen, omdat de opsomming van uitsluitingsgronden in de Europese richtlijn limitatief is. Ook de wet Bibob bleek niet bruikbaar.
- Het bleek wel mogelijk gebruik te maken van de facultatieve uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout'. Een ernstige beroepsfout is elk onrechtmatig gedrag dat invloed heeft op de professionele geloofwaardigheid van de betrokken marktdeelnemer. Door het opnemen van de 'ernstige beroepsfout' in de aanbestedingsprocedures wordt het mogelijk partijen uit te sluiten als er (nog) geen onherroepelijk vonnis is. Daarnaast is het mogelijk om in de daarbij behorende uiteindelijke overeenkomsten de 'ernstige beroepsfout' als extra opzeggingsgrond (gedurende de looptijd) op te nemen.
- Bij het van toepassing zijn van de facultatieve uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout' in het geval van een aanbesteding in het betalingsverkeer dient een bank mogelijke 'foute gedragingen' in de afgelopen drie jaar te melden. Als de bank dit schriftelijk aangeeft dan moet de aanbestedende dienst de bank eerst in de gelegenheid stellen te bewijzen dat de bank voldoende zelfreinigende maatregelen heeft getroffen om zijn betrouwbaarheid aan te tonen.

- Vervolgens moet de aanbestedende dienst *zelfstandig* een oordeel vellen over de door een bank aangeleverde bewijsstukken. Als de aanbestedende dienst deze verbeteringen toereikend vindt, ziet hij af van uitsluiting.
- De zelfstandige oordeelsvorming van de minister als aanbestedende dienst over de zelfreinigende maatregelen van een bank kan op gespannen voet staan met de oordelen van de onafhankelijke toezichthouder(s). Deze spanning kan zich bijvoorbeeld voordoen, indien de minister zich als aanbestedende dienst een oordeel vormt over zaken waarover ook DNB als toezichthouder een oordeel heeft, met als risico dat de minister en de toezichthouder tegenover elkaar komen te staan. Ook kan het gevoelig zijn als de minister als aanbestedende dienst over vertrouwelijke informatie beschikt waarover hij normaliter niet zou beschikken. Daarnaast dient in de uitwerking ook gekeken te worden naar de praktijk in andere landen ten behoeve van een gelijk speelveld in Europa; voorkomen moet worden dat Nederlandse banken eerder worden uitgesloten doordat er in Nederland relatief veel aandacht is voor integriteitkwesities. In de uitwerking zullen deze gevoeligheden worden meegenomen. In de Kamerbrief is over deze punten de volgende zin opgenomen: "Daarbij zal ik onder meer oog hebben voor de institutionele verhouding met de toezichthouders en waarborgen dat er een gelijk speelveld is in Europa."
- Daarnaast zal de staatssecretaris van EZK, als verantwoordelijke voor de aanbestedingsregels, aan PIANOo - het expertisecentrum aanbesteden - vragen om aanbestedende diensten te informeren over de mogelijkheden om schikkingen op de hiervoor genoemde wijze te betrekken bij de aanbesteding van overheidsopdrachten.
- Voor het huidige betalingsverkeer is contact gezocht met ING of de bestaande overeenkomsten (langstlopend contract loopt nog tot mei 2022) aangescherpt kunnen worden, zodat een onherroepelijke rechtelijke veroordeling in de bestaande overeenkomsten als extra *opzeggingsgrond* wordt opgenomen. Daarbij verkennen we ook de contractuele mogelijkheid om transacties, op andere terreinen, zoals corruptie en fraude (punitieve sancties door DNB opgelegd of een materiele schikking met het OM) als extra opzeggingsgrond in de bestaande overeenkomsten op te nemen. ING staat hier niet onwelwillend tegenover.
- In de brief aan de Kamer wordt ook ingegaan op de vraag of de Staat genoeg keuze heeft bij het kiezen van een andere bank mede in de context van de aanscherping van de uitsluitingsgronden. In de brief wordt uitgelegd dat bij de contracten met grote betaalvolumes het aantal banken dat deze dienst kan leveren inderdaad relatief beperkt is.
- Op MVO gebied wordt voorgesteld om bij nieuwe aanbestedingen een minimum score te vragen op de RobecoSam index. Dit is een breed samengestelde onafhankelijke benchmark voor MVO waarbij veel (internationale) banken zijn aangesloten. Deze index maakt een objectieve vergelijking van (internationale) banken op dit gebied mogelijk.

Toelichting

- Het besluit om een inschrijver wel of niet uit te sluiten vanwege de ernstige beroepsfout kan door de inschrijver en concurrenten worden betwist bij de rechter. Ook Kamerleden kunnen na gunning vragen stellen over het oordeel in de aanbestedingsprocedure en gedurende de overeenkomst over de toepassing van opzeggingsgronden als ernstige tekortkomingen van de bank in de media bekend worden.
- In de afgelopen jaren is invulling gegeven aan de in de Kamerbrief van 17 juni 2015 (vergaderjaar 2014-2015 26485 nr. 209) beschreven voorwaarden op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Zo zijn er eisen gesteld op het gebied van het verbod

op clustermunitie, sociale voorwaarden en MVO-beleid. Bovenop deze rijksbrede bepalingen omtrent MVO, stellen we als aanscherping voor om een minimum score op de RobecoSam index op te nemen.

Q & A's:

- Vraag: Wat is een ernstige beroepsfout en hoe gaat u om met een bank die een ernstige beroepsfout heeft begaan?

Antwoord: Een ernstige beroepsfout is elk onrechtmatig gedrag dat invloed heeft op de professionele geloofwaardigheid van de betrokken marktdeelnemer. In de aanbestedingsprocedure zal de bank naar de ernstige beroepsfout worden gevraagd en de maatregelen die de bank getroffen heeft om de fout in de toekomst te voorkomen. De minister zal in zijn rol als aanbestedende dienst van betaaldiensten de documenten beoordelen die de bank heeft aangeleverd om te bepalen of de bank voldoende maatregelen heeft getroffen waardoor het vertrouwen in de bank zou zijn hersteld.

- Vraag: Wordt ING als gevolg van de witwaszaak bij een nieuwe aanbesteding betalingsverkeer uitgesloten?

Antwoord: ING kan bij een nieuwe aanbesteding betalingsverkeer opnieuw deelnemen. Als er op dat moment sprake is van een ernstige beroepsfout zal op dat moment worden beoordeeld in hoeverre de bank voldoende maatregelen heeft getroffen om herhaling te voorkomen. De periode waarnaar gekeken wordt, is drie jaar nadat de foute gebeurtenis heeft plaatsgevonden.

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Agentschap van de Generale
Thesaurie**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

10.2.e/10.2.e

T	10.2.e
F	10.2.e

Ons kenmerk
2019-0000043182

Uw brief (kenmerk)

Datum

Betreft Aanbestedingen betalingsverkeer van de rijksoverheid

Geachte voorzitter,

In het plenaire debat van 16 januari jl. over het faciliteren van witwassen door Nederlandse banken heb ik toegezegd u nader te informeren over de mogelijkheden tot het opnemen van aanvullende opzeggingsgronden bij lopende overeenkomsten voor betalingsverkeer van het Rijk en de mogelijkheden tot het stellen van aanvullende uitsluitingsgronden bij toekomstige aanbestedingen. Dat doe ik met deze brief. Tevens ga ik in deze brief in op de aangenomen motie van het lid Bruins (31477, nr. 37) wat betreft schikkingen in geval van misdrijven. Tenslotte ga ik in op de nieuwe aanscherping van de duurzaamheidscriteria in dit verband (Kamerstukken II 2014/15, 26 485 nr. 209).

Opzeggingsgronden

De voorwaarden van de lopende overeenkomsten betalingsverkeer Rijk kunnen niet eenzijdig worden gewijzigd, ook niet op het moment waarop de keuze wordt gemaakt om de overeenkomst te verlengen. Ik ben daarom voor wat betreft de bestaande betalingsverkeer overeenkomsten in overleg met de wederpartij om te bezien of bestaande overeenkomsten aangescherpt kunnen worden, zodat een onherroepelijke rechtelijke veroordeling in de bestaande overeenkomsten als extra opzeggingsgrond kan worden opgenomen. Daarbij verken ik ook de contractuele mogelijkheid om transacties, op andere terreinen, zoals corruptie en fraude, als extra opzeggingsgrond in de bestaande overeenkomsten op te nemen. Bij overeenkomsten die tot stand komen in het kader van nieuwe aanbestedingen zal ik de extra opzeggingsgronden verder uitwerken, met als doel deze vanaf het begin op te nemen in de nieuwe overeenkomsten.

Wat verhoor ik dan nu nog?

Uitsluitingsgronden

In overleg met de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat heb ik de mogelijkheden verkend om ondernemingen die strafrechtelijk geschikt hebben met het Openbaar Ministerie (OM) voor witwassen, uit te kunnen sluiten bij toekomstige overheidsopdrachten voor het betalingsverkeer van het Rijk. De Europese wetgever heeft zowel de verplichte, als de facultatieve uitsluitingsgronden limitatief vastgelegd in de Aanbestedingsrichtlijn (richtlijn 2014/24/EU). De uitsluitingsgronden vormen een gesloten stelsel. Dat wil zeggen dat het een lidstaat van de EU niet is toegestaan om op nationaal niveau

aanvullende uitsluitingsgronden toe te voegen. Dit verzekert een zelfde handelswijze van lidstaten bij het uitsluiten van een onderneming. Er is daarom geen ruimte om aanvullende uitsluitingsgronden op te nemen naast de al bestaande uitsluitingsgronden in de Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012). De Aw 2012 biedt via verplichte en facultatieve uitsluitingsgronden de mogelijkheid aan aanbestedende diensten om ondernemingen uit te sluiten van deelname aan overheidsopdrachten. Omdat de verplichte uitsluitingsgronden slechts gelden bij een onherroepelijke rechtelijke veroordeling, kan een schikking niet leiden tot uitsluiting onder de *verplichte* uitsluitingsgronden.

Een oplossing kan wél gevonden worden in de *facultatieve* uitsluitingsgrond van de ernstige beroepsfout¹. Die biedt aanbestedende diensten de mogelijkheid om een inschrijver uit te sluiten die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan waardoor zijn integriteit in twijfel kan worden getrokken. Het begrip 'ernstige fout' is in de Aanbestedingsrichtlijn en de Aw 2012 niet geëxpliciteerd. Uit Europese jurisprudentie volgt dat het gaat om "elk onrechtmatig gedrag dat invloed heeft op de professionele geloofwaardigheid van de betrokken marktdeelnemer"². Anders dan bij de verplichte uitsluitingsgronden is voor de uitsluiting van een onderneming op deze grond geen onherroepelijk rechtelijk vonnis vereist. De ernstige beroepsfout biedt daarom de mogelijkheid om schikkingen mee te wegen bij de beoordeling of een inschrijver uitgesloten moet worden van deelname. Het is aan aanbestedende diensten om deze facultatieve uitsluitingsgrond vooraf van toepassing te verklaren in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. Een inschrijvende partij moet vervolgens in dit document aangeven of de inschrijver in de afgelopen drie jaar³ een ernstige fout heeft begaan. De aanbestedende dienst stelt vervolgens de inschrijvende partij in de gelegenheid te bewijzen dat hij voldoende maatregelen heeft genomen om zijn betrouwbaarheid aan te tonen. Indien de aanbestedende dienst dat bewijs toereikend acht, wordt de betrokken inschrijver niet uitgesloten⁴. De toepassing van het proportionaliteitsbeginsel kan ertoe leiden dat partijen die een schikkingsvoorstel van het OM hebben geaccepteerd, niet categorisch worden uitgesloten.

In lijn met het bovenstaande zal ik de facultatieve uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout' bij toekomstige aanbestedingen van het betalingsverkeer nader uitwerken. Daarbij zal ik onder meer oog hebben voor de institutionele verhouding met de toezichthouders en waarborgen dat er een gelijk speelveld is in Europa.

Op de hiervoor genoemde wijze geef ik ook invulling aan de oproep van de motie van het lid Bruins (31477, nr. 37) om schikkingen mee te wegen bij de aanbesteding van overheidsopdrachten. Daarnaast heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan PIANOo - het expertisecentrum aanbesteden - gevraagd om zijn website voor de zomer op dit punt te verduidelijken. Zo worden aanbestedende diensten geïnformeerd over de mogelijkheden om schikkingen op de hiervoor genoemde wijze te betrekken bij de aanbesteding van overheidsopdrachten. Dit ook ter invulling van de motie van het lid Bruins.

¹ Artikel 2.87 lid 1 sub c Aw 2012.

² HvJ EU 13 december 2012, zaak C-465/11 (*Forposta*) en HvJ EU 18 december 2014, zaak C-470/13 (*Generali*).

³ Overeenkomstig artikel 2.87 lid 2 sub b kan deze periode niet langer dan drie jaar bedragen.

⁴ Overeenkomstig artikel 2.87a lid 1

complicaties?

Duurzaamheid

In reactie op de in de vaste Kamercommissie voor Financiën gestelde vraag in het kader van de agenda financiële sector hoe ik de duurzaamheidscriteria ga aanscherpen in de aanbesteding betalingsverkeer voor een nieuwe huisbankier, zal ik wat betreft maatschappelijk verantwoord ondernemen een minimum score op de RobecoSam index opnemen bij toekomstige aanbestedingsprocedures (in lijn met Kamerstukken II, 2014/15, 26 485, nr.209). De RobecoSam index is een breed samengestelde onafhankelijke benchmark voor MVO waarbij veel (internationale) banken zijn aangesloten. Deze index maakt een objectieve vergelijking van (internationale) banken mogelijk.

In de context van bovenstaande vraagstukken hecht ik er aan het volgende op te merken. Bij overheidsopdrachten voor het betalingsverkeer van het Rijk is het aantal potentiële inschrijvers beperkt. Het grote transactievolume vraagt van banken een behoorlijk beslag op de capaciteit van hun infrastructuur. Tegelijkertijd is deze dienstverlening van essentieel belang voor het Rijk.

Hoogachtend,

de Minister van Financiën,

W.B. Hoekstra

Agentschap van de Generale
Thesaurie

Ons kenmerk
2019-0000043182

*Dus?
~~antwoord~~
ant-aliasen
verdrinkingen*

To: [10.2.e], [0.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[0.2.e] [10.2.e]); [10.2.e]
(BJZ/JZ) [10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]
(BJZ/JZ) [10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) [10.2.e]@minfin.nl
From: [0.2.e] [0.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Sent: Mon 3/18/2019 6:18:46 PM
Importance: Normal
Subject: DNB reactie concept brief FW: CALL: Minfin / DNB <huisbankier Staat
MAIL_RECEIVED: Mon 3/18/2019 6:18:47 PM

Ter info, reactie DNB op concept brief

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [10.2.e]@dnb.nl <[10.2.e]@dnb.nl>
Verzonden: maandag 18 maart 2019 16:15
Aan: [10.2.e] ([10.2.e]) (FM/FS) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM/FS)
<[10.2.e]@minfin.nl>; [0.2.e] [0.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>;
[10.2.e]@dnb.nl; [10.2.e] FM/IBI <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: CALL: Minfin / DNB <huisbankier Staat / verbeterplan> [Encrypted using DNB TLS]
[Decrypted using DNB TLS]

Beste [10.2.e],

Dankjewel. We zijn uiteraard benieuwd naar hoe die uitwerking eruit gaat zien en zouden het fijn vinden om daarvan op de hoogte te blijven.

Groet,

[10.2.e]

-----Oorspronkelijk [10.2.e]
[0.2.e] [10.2.e] ([10.2.e]) (FM/FS) [10.2.e]@minfin.nl
Verzonden: maandag 18 maart 2019 15:55
Aan: [10.2.e] ([10.2.e]) (THI ECIS) <[10.2.e]@dnb.nl>; [10.2.e] (FM/FS)
<[10.2.e]@minfin.nl>; [0.2.e] [0.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e]
([10.2.e]) (THI ECIS) <[10.2.e]@dnb.nl>; [10.2.e] FM/IBI <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: CALL: Minfin / DNB <huisbankier Staat / verbeterplan> [Encrypted using DNB TLS]
[Decrypted using DNB TLS]

Beste [10.2.e],

Naar aanleiding van ons eerdere contact stuur ik jullie bijgaand ter info de (concept)kamerbrief over de aanpassing van het aanbestedingsprocedure voor de huisbankier van de staat. Deze brief gaat naar verwachting deze week uit; ligt momenteel bij de minister. Graag vertrouwelijk behandelen.

In de brief wordt aangegeven dat de ernstige beroepsfout als facultatieve uitsluitingsgrond toepast zal worden bij toekomstige aanbestedingen en dat dit de komende tijd nader uitgewerkt zal worden waarbij o.a. oog zal zijn voor de institutionele verhouding met de toezichthouders en het gelijke speelveld in Europa. Er dus niet vooruitgelopen op de precieze vormgeving.

Mochten jullie nog vragen hebben, dan hoor ik het graag.

Groet,

[10.2.e]

10.2.e 10.2.e

10.2.e

Directie Financiële Markten, Afdeling Financiële Stabiliteit Ministerie van Financiën

t: 10.2.e

m: 10.2.e

e: 10.2.e@minfin.nl

a: Korte Voorhout 7, 2511CW, Den Haag

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e@dnb.nl <10.2.e@dnb.nl>

Verzonden: dinsdag 5 maart 2019 17:41

Aan: 10.2.e (FM/FS) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (AGT/CMK)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e@dnb.nl; 10.2.e (10.2.e) (FM/FS) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e

10.2.e (FM/IBI) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: CALL: Minfin / DNB <huisbankier Staat / verbeterplan> [Encrypted using DNB TLS]

[Decrypted using DNB TLS]

Ha 10.2.e,

Dank voor je reactie. We realiseren ons terdege dat jullie voor een niet eenvoudige opdracht staan. Houd je ons op de hoogte?

Groet,

10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e (FM/FS) <10.2.e@minfin.nl>

Verzonden: dinsdag 5 maart 2019 16:48

Aan: 10.2.e (10.2.e) (THI_ECIS) <10.2.e@dnb.nl>; 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (THI_ECIS) <10.2.e@dnb.nl>; 10.2.e (10.2.e)

(FM/FS) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (FM/IBI) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: CALL: Minfin / DNB <huisbankier Staat / verbeterplan> [Encrypted using DNB TLS]

[Decrypted using DNB TLS]

Beste 10.2.e,

Bedankt voor je bericht. De boodschap is helder en staat bij ons op het netvlies.

Dit is zeker een aspect waar we rekening zullen moeten houden bij de uitwerking.

Groet,

10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: 10.2.e@dnb.nl <10.2.e@dnb.nl>

Verzonden: maandag 4 maart 2019 09:22

Aan: 10.2.e (FM/FS) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (AGT/CMK)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e@dnb.nl

Onderwerp: RE: CALL: Minfin / DNB <huisbankier Staat / verbeterplan> [Encrypted using DNB TLS]

[Decrypted using DNB TLS]

Beste [10.2.e],

Dank voor het gesprek dat we hadden. Als gezegd zien wij een risico bij de huidige vanuit de Kamer geformuleerde wensen dat FIN als aanbestedende partij voor een huisbankier en DNB als toezichthouder inhoudelijk tegenover elkaar komen te staan.

Ik schetste als voorbeeld de hypothetische situatie:

- dat een bank een schikking heeft getroffen met het OM,
- dat deze bank in het kader van de aanbesteding op verzoek van FIN een herstelplan laat zien en misschien zelfs een brief van DNB kan laten zien waarin DNB zich positief uitlaat over hoe het plan er OP PAPIER uitziet,
- dat FIN op die basis een positieve beslissing neemt en gunt aan deze bank
- dat DNB niet al te lang daarna onderzoek doet bij deze bank en constateert dat het herstelplan in de praktijk niet (voldoende) is uitgevoerd
- dat DNB een maatregel oplegt voor handelen in strijd met de wet gedurende de periode waarin ook de gunningsbeslissing is genomen
- dat DNB die maatregel ook publiceert

Een dergelijke situatie lijkt ons onwenselijk.

Groet,

[10.2.e]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [10.2.e] (FM/FS) [10.2.e]@minfin.nl]

Verzonden: donderdag 28 februari 2019 12:07

Aan: Office Integriteit <[10.2.e]@dnb.nl>; [10.2.e] (AGT/CMK)

<[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (THI_ECIS) <[10.2.e]@dnb.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (THI_ECIS) <[10.2.e]@dnb.nl>

Onderwerp: RE: CALL: Minfin / DNB <huisbankier Staat / verbeterplan> [Encrypted using DNB TLS] [Decrypted using DNB TLS]

Ha,

Wij hebben inmiddels een mooi wachtmuziekje. Bellen jullie zo in?

Groet,

[10.2.e]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Indien u als niet-geadresseerde dit bericht ontvangt, wordt u verzocht direct de afzender hierover te informeren en het bericht te vernietigen. Gebruik van informatie door onbevoegden, openbaarmaking of vermenigvuldiging is verboden en kan leiden tot aansprakelijkheid.

De afzender is niet aansprakelijk voor schade die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. De e-mails en eventueel bijgevoegde bestanden zijn volgens een standaardprocedure gecontroleerd op computervirussen. Deze controle kan aanwezigheid van malware, zoals virussen, echter niet geheel uitsluiten.

The information sent in or enclosed with this email is confidential and intended solely for the addressee. If you have received this email but are not the intended recipient, please notify the sender immediately and delete the message. Please be advised that the unauthorised use, disclosure, dissemination or distribution of information is prohibited by law and may entail liability.

The sender cannot be held liable for damage in connection with risks inherent in electronic message transfer. The sender has taken standard precautions to verify no computer viruses are present in this email or any attachments it may contain. However, the presence of malware, such as viruses, cannot be ruled out.

Do. 21/3, 16.15 - 16.45

Agentschap van de Generale Thesaurie
Ministerie van Financiën

HEDEN

TER BESLISSING f.b.v. bespreking op 21/3
Aan
Minister

Agentschap

Inlichtingen
10.2.e

T 10.2.e
F

10.2.e
www.minfin.nl

Datum
19 maart 2019

Notitienummer
2019-000004834848348

Auteur
10.2.e | 10.2.e

Van
10.2.e

Kopie aan

Bijlage

Notitie

Uitsluitingsgronden aanbestedingen betalingsverkeer en aanvullende opzeggingsgronden bestaande overeenkomst en wel/niet verlengen betalingsverkeer van het Rijk

Aanleiding

Naar aanleiding van uw opmerkingen op de notitie 'aanvullende criteria aanbestedingen betalingsverkeer', en de notitie 'wel/niet verlengen betalingsverkeer van het Rijk', ontvangt u hierbij een nieuwe versie van de kamerbrief.

Komende donderdag 21 maart bespreken we deze beantwoording van de Kamervragen met u tezamen met de beantwoording van de Kamervragen huisbankier van de Staat n.a.v. transactie ING met het OM.

1) Kamerbrief Aanbestedingen betalingsverkeer van de rijksoverheid

Opzeggingsgronden

De contractuele mogelijkheden om transacties, op ander terreinen, zoals corruptie en fraude, als extra opzeggingsgrond in de *bestaande* overeenkomsten op te nemen worden verkend, omdat deze overeenkomsten nog een looptijd hebben tot uiterlijk 1 mei 2022.

Implicaties van de RobecoSam index

Er zijn verschillende mogelijkheden om de RobecoSam index mee te laten wegen. Deze weging zal mede op basis van een marktverkenning verder worden uitgewerkt. Afhankelijk van de grootte van het perceel en type betaaldiensten wordt het criterium opnieuw ingevuld. Zo is een RobecoSam index niet geschikt voor het perceel credit cards en ook niet bij payment service providers bij inkomende online en card betalingen.

2) Besluit omtrent overeenkomst betalingsverkeer van het Rijk

Wat zijn de opties over één jaar in het geval er gekozen wordt een nieuwe aanbesteding te beginnen

- Als over één jaar de aanbestedingsprocedure loopt, is het mogelijk als gevolg van het opnemen van de ernstige beroepsfout dat de volgende situaties zich voordoen:
  - Er kunnen inschrijvers zijn die aangeven aan alle eisen te kunnen voldoen en geen ernstige beroepsfouten hebben begaan.
  - Er kan één inschrijver zijn die aangeeft de afgelopen drie jaar een ernstige beroepsfout te hebben begaan. Dit geeft enige vertraging rondom de aanbesteding en leidt tot verder onderzoek door ons.

- o Er kunnen meerdere inschrijvers zijn die aangeven de afgelopen drie jaar een ernstige beroepsfout te hebben begaan. Dit kan wederom vertraging van de aanbesteding opleveren en kan mogelijk leiden tot het uiteindelijk wijzigen van de procedure.
- o Zolang er geen andere partij de opdracht gegund heeft gekregen blijft het betalingsverkeer bij ING.

Subvariant bij uw opmerking dat de overeenkomst eventueel opnieuw aan ING kan worden gegund.

Er van uitgaande dat ING weer een grote kanshebber is bij een volgende aanbesteding is een sub-variant mogelijk in die zin dat, in plaats van een nieuwe aanbesteding uit te schrijven, in overleg met ING tot aanpassing van de opzeggingsgronden kan worden gekomen en het perceel daarna kan worden verlengd. Afgezien van uw besluit voor de betalingsovereenkomst van het Rijk wel of niet te verlengen zal voor de overige overeenkomsten 'betalingsverkeer van de Belastingdienst' en 'het buitenlands deel van Buitenlandse Zaken' ook contact worden gezocht met ING om de opzeggingsgronden aan te passen.

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Agentschap van de Generale
Thesaurie**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

10.2.e|0.2.e

T	10.2.e
F	10.2.e

Ons kenmerk
2019-0000048350

Uw brief (kenmerk)

Datum

Betreft Aanbestedingen betalingsverkeer van de rijksoverheid

Geachte voorzitter,

In het plenaire debat van 16 januari jl. over het faciliteren van witwassen door Nederlandse banken heb ik toegezegd u nader te informeren over de mogelijkheden tot het opnemen van aanvullende opzeggingsgronden bij lopende overeenkomsten voor betalingsverkeer van het Rijk en de mogelijkheden tot het stellen van aanvullende uitsluitingsgronden bij toekomstige aanbestedingen. Dat doe ik met deze brief. Tevens ga ik in deze brief in op de aangenomen motie van het lid Bruins (31477, nr. 37) wat betreft schikkingen in geval van misdrijven. Tenslotte ga ik in op de nieuwe aanscherping van de duurzaamheidscriteria in dit verband (Kamerstukken II 2014/15, 26 485 nr. 209).

Opzeggingsgronden

De voorwaarden van de lopende overeenkomsten betalingsverkeer Rijk kunnen niet eenzijdig worden gewijzigd, ook niet op het moment waarop de keuze wordt gemaakt om de overeenkomst te verlengen. Ik ben daarom voor wat betreft de bestaande betalingsverkeer overeenkomsten in overleg met de wederpartij om te bezien of bestaande overeenkomsten aangescherpt kunnen worden, zodat een onherroepelijke rechtelijke veroordeling in de bestaande overeenkomsten als extra opzeggingsgrond kan worden opgenomen. Daarbij verken ik ook de contractuele mogelijkheid om transacties, op andere terreinen, zoals corruptie en fraude, als extra opzeggingsgrond in de bestaande overeenkomsten op te nemen. Bij overeenkomsten die tot stand komen in het kader van nieuwe aanbestedingen zal ik de extra opzeggingsgronden verder uitwerken, met als doel deze vanaf het begin op te nemen in de nieuwe overeenkomsten.

Uitsluitingsgronden

In overleg met de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat heb ik de mogelijkheden verkend om ondernemingen die strafrechtelijk geschikt hebben met het Openbaar Ministerie (OM) voor witwassen, uit te kunnen sluiten bij toekomstige overheidsopdrachten voor het betalingsverkeer van het Rijk. De Europese wetgever heeft zowel de verplichte, als de facultatieve uitsluitingsgronden limitatief vastgelegd in de Aanbestedingsrichtlijn (richtlijn 2014/24/EU). De uitsluitingsgronden vormen een gesloten stelsel. Dat wil zeggen dat het een lidstaat van de EU niet is toegestaan om op nationaal niveau

aanvullende uitsluitingsgronden toe te voegen. Dit verzekert een zelfde handelswijze van lidstaten bij het uitsluiten van een onderneming. Er is daarom geen ruimte om aanvullende uitsluitingsgronden op te nemen naast de al bestaande uitsluitingsgronden in de Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012). De Aw 2012 biedt via verplichte en facultatieve uitsluitingsgronden de mogelijkheid aan aanbestedende diensten om ondernemingen uit te sluiten van deelname aan overheidsopdrachten. Omdat de verplichte uitsluitingsgronden slechts gelden bij een onherroepelijke rechtelijke veroordeling, kan een schikking niet leiden tot uitsluiting onder de *verplichte* uitsluitingsgronden.

Agentschap van de Generale
Thesaurie

Ons kenmerk
2019-0000048350

Een oplossing kan *wél* gevonden worden in de *facultatieve* uitsluitingsgrond van de ernstige beroepsfout¹. Die biedt aanbestedende diensten de mogelijkheid om een inschrijver uit te sluiten die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan waardoor zijn integriteit in twijfel kan worden getrokken. Het begrip 'ernstige fout' is in de Aanbestedingsrichtlijn en de Aw 2012 niet geëxpliciteerd. Uit Europese jurisprudentie volgt dat het gaat om "elk onrechtmatig gedrag dat invloed heeft op de professionele geloofwaardigheid van de betrokken marktdeelnemer"². Anders dan bij de verplichte uitsluitingsgronden is voor de uitsluiting van een onderneming op deze grond geen onherroepelijk rechtelijk vonnis vereist. De ernstige beroepsfout biedt daarom de mogelijkheid om schikkingen mee te wegen bij de beoordeling of een inschrijver uitgesloten moet worden van deelname. Het is aan aanbestedende diensten om deze facultatieve uitsluitingsgrond vooraf van toepassing te verklaren in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. Een inschrijvende partij moet vervolgens in dit document aangeven of de inschrijver in de afgelopen drie jaar³ een ernstige fout heeft begaan. De aanbestedende dienst stelt vervolgens de inschrijvende partij in de gelegenheid te bewijzen dat hij voldoende maatregelen heeft genomen om zijn betrouwbaarheid aan te tonen. Indien de aanbestedende dienst dat bewijs toereikend acht, wordt de betrokken inschrijver niet uitgesloten⁴. De toepassing van het proportionaliteitsbeginsel kan ertoe leiden dat partijen die een schikkingsvoorstel van het OM hebben geaccepteerd, niet categorisch worden uitgesloten.

In lijn met het bovenstaande zal ik de facultatieve uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout' bij toekomstige aanbestedingen van het betalingsverkeer nader uitwerken. Daarbij zal ik onder meer oog hebben voor de institutionele verhouding met de toezichthouders en waarborgen dat er een gelijk speelveld is in Europa.

Op de hiervoor genoemde wijze geef ik ook invulling aan de oproep van de motie van het lid Bruins (31477, nr. 37) om schikkingen mee te wegen bij de aanbesteding van overheidsopdrachten. Daarnaast heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan PIANOo - het expertisecentrum aanbesteden – gevraagd om zijn website voor de zomer op dit punt te verduidelijken. Zo worden aanbestedende diensten geïnformeerd over de mogelijkheden om schikkingen op de hiervoor genoemde wijze te betrekken bij de aanbesteding van overheidsopdrachten. Dit ook ter invulling van de motie van het lid Bruins.

¹ Artikel 2.87 lid 1 sub c Aw 2012.

² HvJ EU 13 december 2012, zaak C-465/11 (*Forposta*) en HvJ EU 18 december 2014, zaak C-470/13 (*Generali*).

³ Overeenkomstig artikel 2.87 lid 2 sub b kan deze periode niet langer dan drie jaar bedragen.

⁴ Overeenkomstig artikel 2.87a lid 1

Duurzaamheid

In reactie op de in de vaste Kamercommissie voor Financiën gestelde vraag in het kader van de agenda financiële sector hoe ik de duurzaamheidscriteria ga aanscherpen in de aanbesteding betalingsverkeer voor een nieuwe huisbankier, kan ik u informeren dat wat betreft maatschappelijk verantwoord ondernemen de RobecoSam index zwaarder zal meewegen bij toekomstige aanbestedingen (in lijn met Kamerstukken II, 2014/15, 26 485, nr.209). De RobecoSam index is een breed samengestelde onafhankelijke benchmark voor MVO waarbij veel (internationale) banken zijn aangesloten. Deze index maakt een objectieve vergelijking van (internationale) banken mogelijk.

**Agentschap van de Generale
Thesaurie**

Ons kenmerk
2019-0000048350

Hoogachtend,

de Minister van Financiën,

W.B. Hoekstra

HEDEN
TER BESLISSING t.b.v. bespreking op 21/3
Aan
Minister

Agentschap

Inlichtingen

10.2.e|10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e

www.minfin.nl

Datum

19 maart 2019

Notitienummer

2019-0000048323

Auteur

10.2.e

Van

10.2.e

Kopie aan

Bijlage

Notitie

De beantwoording van de Kamervragen die de leden Bruins (ChristenUnie), Snels (GroenLinks) en Nijboer (PvdA) op 14 februari 2019 hebben gesteld over ING als huisbankier van de Staat

Aanleiding

Naar aanleiding van de bespreking afgelopen vrijdag 15 maart en uw opmerkingen op de notitie 'aanvullende criteria aanbestedingen betalingsverkeer', ontvangt u hierbij een nieuwe versie van de beantwoording van de Kamervragen.

Komende donderdag 21 maart bespreken we deze beantwoording van de Kamervragen met u tezamen met de notities:

- de uitsluitingsgronden aanbestedingen betalingsverkeer en opzeggingsgronden bestaande overeenkomsten
- wel op niet verlengen betalingsverkeer van het Rijk.

Overzicht lopende percelen

Het totale betalingspakket van de Rijksoverheid, ziet er op dit moment als volgt uit:

1. Het betalingsverkeer van het Rijk: het betalingsverkeer van de departementen en diensten (40 miljoen transacties per jaar). Verlengingsoptie 1 mei 2020.
2. Het betalingsverkeer van de Belastingdienst (262 miljoen transacties per jaar). Verlengingsoptie 1 mei 2022.
3. Het betalingsverkeer van het buitenlands deel van Buitenlandse zaken (70.000 transacties per jaar). Verlengingsoptie 31 januari 2021.
4. De uitgaande credit card betalingen (een beperkt aantal transacties per jaar). Afgelopen per 1-1-2019.

Aanbesteding vijfde contract betreffende payment service provider inkomende card- en online betalingen (naar verwachting 3 miljoen transacties per jaar) is afgebroken. Deze service wordt nu door verschillende aanbieders verzorgd.

Aanpassing antwoorden

- Uw verzoek tot wijzigingen in antwoord 2 zijn verwerkt; er wordt aangegeven dat we in de beantwoording van de eerdere gestelde Kamervragen gebruik hebben gemaakt van het juridisch advies en verdere verkenningen zijn gestart.
- In antwoord 5 geven we aan dat we voor de voorstellen tot aanscherpen van het aanbestedingsproces de landsadvocaat hebben geraadpleegd.

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EK Den Haag

**Agentschap van de
Generale Thesaurie**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2019-0000048322

Uw brief (kenmerk)
2019Z02939

Datum
Betreft Vragen van de leden Bruins (ChristenUnie), Snels
(GroenLinks) en Nijboer (PvdA) aan de minister van
Financiën over ING als huisbankier van de Staat

Geachte voorzitter,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de Kamervragen die de leden Bruins
(ChristenUnie), Snels (GroenLinks) en Nijboer (PvdA) op 14 februari 2019 hebben
gesteld over ING als huisbankier van de Staat.

Hoogachtend,

de minister van Financiën,

W.B. Hoekstra

2019Z02939

**Agentschap van de
Generale Thesaurie**

Vragen van de leden Bruins (ChristenUnie), Snels (GroenLinks) en Nijboer (PvdA) aan de minister van Financiën over ING als huisbankier van de Staat (ingezonden 14 februari 2019)

Ons kenmerk
2019-0000048322

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Staat wil na de witwasaffaire ING 'zwarte lijst' voor schikkende bedrijven'? ¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wanneer bent u geïnformeerd over de juridische mogelijkheden om contracten met ING te beëindigen vanwege de witwasaffaire bij ING? Wat was voor u de aanleiding om de mogelijkheden te verkennen om contracten met ING te beëindigen?

Antwoord 2

Ik heb naar aanleiding van de transactie en het openbaar worden daarvan op 4 september de juridische mogelijkheden in kaart laten brengen rondom de bestaande overeenkomsten voor het betalingsverkeer, de reeds voltooide aanbestedingen en de nog lopende aanbesteding. Vanwege de betrokken belangen en complexiteit is zorgvuldig te werk gegaan, waarbij ook afstemming gezocht is met onder andere het OM. Het ambtelijk advies is uiteindelijk eind september gefinaliseerd.

Ik ben daarna over de juridische mogelijkheden om de overeenkomsten betalingsverkeer met ING te beëindigen begin oktober 2018 door mijn ambtenaren geïnformeerd. Dat viel samen met de beantwoording op 9 oktober van de schriftelijke vragen die op 13 september 2018 (vraagnummer 2018Z15964) zijn gesteld door de leden Nijboer (PvdA) en Snels (GroenLinks) over de ING als huisbankier van de staat. In de antwoorden op die vragen is het juridisch advies ook verwerkt. Het onderzoek naar de verdere mogelijkheden hebben we uiteraard voortgezet, zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 3

Waarom heeft u niet meteen in de brief aan de Kamer over de schikking van ING aangegeven wat de juridische mogelijkheden waren om contracten met ING open te breken?

Antwoord 3

Zoals in mijn antwoord op vraag 2 aangegeven zijn de juridische mogelijkheden op mijn verzoek vanaf het openbaar worden van de transactie op 4 september door mijn ambtenaren in beeld gebracht. Aangezien dit een zorgvuldig proces vereiste was op het moment van versturen van de brief op 11 september aan de Kamer over de transactie met ING nog geen advies afgerond over de juridische mogelijkheden tot beëindiging van de contracten met ING.

Vraag 4

Wanneer heeft u de Kamer geïnformeerd over de inhoud van deze adviezen en de juridische analyse?

¹ <https://fd.nl/beurs/1288834/staat-wil-na-witwasaffaire-ing-zwarte-lijst-voor-schikkende-bedrijven>

Antwoord 4

Het juridisch advies rondom de opzegingsmogelijkheden is opgenomen in de beantwoording op 9 oktober 2018 van de schriftelijke vragen die op 13 september 2018 zijn gesteld en in de beantwoording op 15 november 2018 van de schriftelijke vragen die op 11 oktober 2018 zijn gesteld.

Agentschap van de
Generale Thesaurie

Ons kenmerk
2019-0000048322

Vraag 5

Wanneer wordt de Kamer geïnformeerd over hoe in het vervolg kan worden overgegaan tot beëindiging van contracten door de Staat na schikkingen?

Antwoord 5

Gelijktijdig met de beantwoording van deze vragen informeer ik uw Kamer per brief over de mogelijkheden voor het opnemen van aanvullende uitsluitingsgronden bij nieuwe aanbestedingsprocedures betalingsverkeer en over aanvullende opzegingsgronden in overeenkomsten. Ik heb voor het algemeen geldende aanbestedingsrechtelijk kader de Landsadvocaat geraadpleegd en de mogelijkheden in samenspraak met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat onderzocht. Transacties van het OM en toezichthoudende instanties zijn daarbij meegenomen.

To: [10.2.e], [10.2.e] (FM/FS)[10.2.e@minfin.nl]; [10.2.e], [10.2.e] (COMM)[10.2.e@minfin.nl]
Cc: [10.2.e], [10.2.e] (BJZ/JZ)[10.2.e@minfin.nl]; [10.2.e] (BJZ/JZ)[10.2.e@minfin.nl]
From: [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (AGT/CMK)
Sent: Tue 3/19/2019 7:55:36 AM

Importance: Normal

Subject: FW: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939

MAIL_RECEIVED: Tue 3/19/2019 7:55:37 AM

[Aanvulling oplegnotitie kamerbrief en uitsluitingsgronden en keuze verlenging betalingsverkeer.docx](#)

[Aanvulling oplegnotitie percelen betalingsverkeer.docx](#)

[\[10.2.e\] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.docx](#)

[Aangepaste Kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer van de Rijksoverheid.docx](#)

.....; [10.2.e] en [10.2.e]

Nav de reactie van de minister sturen we een twee extra opleggers en beperkt aangepaste kamerbrieven ter bespreking met de Minister donderdag 16.15u.

Djz gaat het nog verbeteren.

Willen jullie reageren naar [10.2.e] en [10.2.e] voor 11u? Om 11.30u heeft [10.2.e] tijd om naar de nieuwe versie te kijken. Daarna nog [10.2.e]. Om 15u moet het bij het verdeelpunt zijn per email. Boa stopt het dan in Digidoc

Gr [10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>

Datum: maandag 18 mrt. 2019 18:08

Aan: [10.2.e] <[10.2.e]@minfin.nl>, [10.2.e], [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>

Kopie: [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>, [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>, [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE14maartNavgesprekMop 15maart

[10.2.e] [10.2.e]

Bijgaand

- Aangepaste beantwoording kamervragen WOB ING schikking
- Oplegnotitie daarbij
- Aangepaste brief verscherpte criteria
- Oplegging daarbij.

Voor 15u moet het bij het verdeelpunt morgenmiddag zijn

Gr

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (BJZ/JZ)

Verzonden: maandag 18 maart 2019 17:40

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)

CC: [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK); [10.2.e], [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (AGT/CMK)

Onderwerp: RE: [10.2.e] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE14maartNavgesprekMop 15maart

Hallo [10.2.e],
1020560

00066

In overleg met Pels Rijcken hebben wij het antwoord op vraag 5 nu als volgt geformuleerd:

11.1

Je gaf vanmiddag ook aan dat het antwoord op vraag 2 nog zou worden aangepast, is de nieuwe tekst al gereed?

Het lijkt ons overigens ook goed om een voorbespreking te houden. Ik zal ons secretariaat vragen een overleg tussen 10.2.e en DJZ te plannen. Hopelijk is er een gatje te vinden in de agenda's.

Groet, 10.2.e

10.2.e

SG-Cluster – Directie Juridische Zaken

Ministerie van Financiën

Korte Voorhout 7, 2511 CW Den Haag

Postbus 20201, 2500 EE Den Haag

T 10.2.e

M

10.2.e @minfin.nl

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e @minfin.nl>

Verzonden: vrijdag 15 maart 2019 16:32

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e) >

CC: 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e >; 10.2.e (10.2.e) (BJZ/JZ) <10.2.e @minfin.nl>

Onderwerp: RE: 10.2.e 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE14maartNavgesprekMop 15maart

Ja, sorry, hierbij de goede

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e) >

Verzonden: vrijdag 15 maart 2019 16:28

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e @minfin.nl>

CC: 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e (10.2.e) (BJZ/JZ) <10.2.e @minfin.nl>

Onderwerp: RE: 10.2.e 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE14maartNavgesprekMop 15maart

10.2.e, dit is het verkeerde doc neem ik aan? 10.2.e ik bel je zo!

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e @minfin.nl>

Verzonden: vrijdag 15 maart 2019 16:03

1020560

00066

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e) >
CC: 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ)
<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl> 10.2.e 10.2.e
(BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: 10.2.e 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE 14maartNavgesprekMop 15maart

10.2.e,

Heb de opmerkingen van 10.2.e 10.2.e verwerkt, wat vind je ?

Gr 10.2.e

Van: 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>

Verzonden: vrijdag 15 maart 2019 15:35

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e) >

CC: 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ)
<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e
(AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: 10.2.e 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE 14maartNavgesprekMop 15maart

10.2.e,

Hierbij onze tekstvoorstellen. 11.1
11.1 Eventueel horen we daar nog iets van.

Verder spreken de opmerkingen en tekstwijzigingen denk ik voor zich.

Groet,

10.2.e 10.2.e

To: [redacted] (BOA/Advies) [redacted]@minfin.nl]
Cc: [redacted] (BOA/Advies) [redacted]@minfin.nl]
From: [redacted] (AGT/CMK)
Sent: Tue 3/19/2019 2:49:22 PM
Importance: Normal
Subject: RE: [redacted] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939
MAIL_RECEIVED: Tue 3/19/2019 2:49:23 PM

.....
Ik zag dat ik het in Digidoc kon toevoegen, heb het nu teruggezonden naar het verdeelpunt.

Gr,

[redacted]

Van: [redacted] (AGT/CMK)
Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 14:22
Aan: [redacted] (BOA/Advies)
CC: [redacted] (BOA/Advies)
Onderwerp: FW: [redacted] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE14maartNavgesprekMop 15maart
Urgentie: Hoog

[redacted]

Wil jij bijgaande de stukken voor de bespreking van donderdag 16.15u met de Minister toevoegen?

Dit in antwoord op zijn opmerkingen op de oplegnotities en Kamerbrieven nav overleg van vrijdag jl.

[redacted] 43180 [redacted] 43180 kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer van de Rijksoverheid

[redacted] 44962 [redacted] 44962 antwoord kamervragen huisbankier nav WOB schikking ING 2019Z02939

Gr,

[redacted] [redacted]

Van: [redacted] (AGT/CMK)
Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 13:58
Aan: [redacted] <[redacted]@minfin.nl>
CC: [redacted] (BJZ/JZ) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (AGT/CMK) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (AGT/CMK) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (BJZ/JZ) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (FM/FS) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (BJZ/JZ) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (BJZ/JZ) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (COMM) <[redacted]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: [redacted] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE14maartNavgesprekMop 15maart

Hallo [redacted]

Bijgaand stuur ik je de oplegnotities nav vragen/opmerkingen van de Minister op de (beperkt) aangepaste brieven

- op antwoorden op Kamervragen WOB ING schikking\
- aanvullende criteria aanbestedingen betalingsverkeer en opzeggingsgronden bestaande contracten

Deze zijn afgestemd tussen [redacted] en FM en Communicatie

[redacted] is vanuit FM contactpersoon.

Graag jou akkoord zo spoedig mogelijk zodat het nog voor 15u aangeleverd kan worden aan de verdeelpunt
1020572

00073

Vriendelijke groet,

10.2.e

Van: [redacted] (AGT/CMK)

Verzonden: maandag 18 maart 2019 18:09

Aan: [redacted] (BJZ/JZ) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (BJZ/JZ)

<[redacted]@minfin.nl>

CC: [redacted] (BJZ/JZ) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (AGT/CMK) <[redacted]>;

[redacted] (AGT/CMK) <[redacted]>

Onderwerp: RE: [redacted] 30084 antwoord vragen schikking ING 2019Z02939 vragen van de leden Bruins Snels Nijboer V3 met opm.DJZenEE 14maartNavgesprekMop 15maart

[redacted]

10.2.e

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Dubbe

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

10.2.e

[redacted]

To: [10.2.e] ([10.2.e] (10.2.e)) (AGT/CMK) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] (BJZ/JZ) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] (BJZ/JZ)
Sent: Wed 3/20/2019 10:03:47 AM
Importance: Normal
Subject: RE: reactie J&V op concept kamerbrief aangepaste criteria
MAIL_RECEIVED: Wed 3/20/2019 10:03:48 AM

;;;;;Zou kiezen voor transacties.

Groet,

[10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>

Datum: woensdag 20 mrt. 2019 9:48 AM

Aan: [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>, [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: reactie J&V op concept kamerbrief aangepaste criteria

Hoi [10.2.e],

Zie onderstaande late reactie van J&V.

Laten we schikkingen staan ? of gaan we voor de juridisch consequente lijn?

Schikkingen is meer bekend bij het publiek. Zijn transacties zowel vanuit het strafrecht (OM) als vanuit het bestuursrecht punitieve maatregelen DNB van toepassing?

Gr,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] - BD/DBAenV/lenK

Verzonden: woensdag 20 maart 2019 09:31

Aan: [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)

Onderwerp: FW: concept kamerbrief

Ha [10.2.e],

Ten aanzien van de Kamerbrief heb ik onderstaande opmerking nog ontvangen. Is het mogelijk om dit nog mee te nemen?

Ik hoor het graag.

Groet,

[10.2.e]

[10.2.e]

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen

Portefeuille Integriteit en Kansspelen

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | Verdieping N.26
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M [10.2.e]

1020591

00074

E [10.2.e]@minvenj.nl

www.rijksoverheid.nl/venj

.....
Voor een veilige en rechtvaardige samenleving
.....

Van: [10.2.e] - BD/DRC/FO
Verzonden: dinsdag 19 maart 2019 16:37
Aan: [10.2.e] - BD/DBAenV/lenK
Onderwerp: RE: concept kamerbrief

Ha [10.2.e],

Dank voor je bericht, hopelijk heb je een goede vakantie gehad. Slechts een opmerking: ik zie dat in het stuk steeds wordt gesproken over schikkingen. Als het gaat om een transactie, zoals in het geval van ING, graag dit ook consistent transactie noemen. Het OM doet een transactievoorstel, er wordt getransigeerd, etc. Dit om verwarring met de ontnemingsschikking (die alleen kunnen worden aangegaan als er sprake is (geweest) van een strafvervolgving of veroordeling) te voorkomen. Daarnaast wekt schikken de indruk dat er onderhandelingen zijn, terwijl het OM een transactievoorstel aanbiedt wat kan worden geaccepteerd of niet (geen onderhandeling).

Aangezien het geen echte inhoudelijke wijziging betreft, ga ik er vanuit dat dit nog wel kan worden meegenomen. Als je een definitieve versie krijgt, ontvang ik die ook graag.

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] - BD/DBAenV/lenK
Verzonden: maandag 18 maart 2019 16:42
Aan: [10.2.e] - BD/DRC/FO
Onderwerp: RE: concept kamerbrief

Ha [10.2.e],

Ik ben na drie weken vakantie weer aanwezig. De laatste versie die ik heb ontvangen van Min Fin heb ik bijgevoegd.

Fin heeft aangegeven dat minister Hoekstra de brief donderdag wil bespreken.

Groet,

[10.2.e]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

To: [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] (BJZ/JZ)
Sent: Wed 3/20/2019 1:20:07 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Definitief tweede advies Pelsrijcken
MAIL_RECEIVED: Wed 3/20/2019 1:20:08 PM

;;;
Hoi [10.2.e],

Ik heb de definitieve versie nog niet. Als ik het ontvang, zet ik het direct door.

Groet, [10.2.e]

Van: [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK)
Verzonden: woensdag 20 maart 2019 11:18
Aan: [10.2.e] (BJZ/JZ)
Onderwerp: Definitief tweede advies Pelsrijcken

[10.2.e],

Heb jij voor mij een kopie van het definitieve tweede advies van Pelsrijcken?

Gr,

[10.2.e]

Bijgevoegd de conceptantwoorden waarop jullie wilden meelezen. Lukt het om uiterlijk donderdagochtend te reageren?

Met vriendelijke groet,

10.2.e
10.2.e bestuurlijke zaken DJOA

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M 10.2.e
10.2.e @minvenj.nl
www.rijksoverheid.nl/venj

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Van: 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) 10.2.e
Verzonden: dinsdag 25 september 2018 10:56
Aan: 10.2.e - BD/DJOA/JBOZ
CC: 10.2.e - BD/DJOA/JBOZ; 10.2.e (AGT/BRS)
Onderwerp: RE: KV 'De ING als huisbankier van de staat'
Urgentie: Hoog

Beste 10.2.e,

Bijgaand stuur ik je de concept antwoorden op de kamervragen van Nijboer en 10.2.e over ING als huisbankier van de Staat zoals verzocht door je collega 10.2.e ter afstemming met OM, 'visie vooraf'.

Zou je uiterlijk donderdagochtend een reactie te kunnen geven?

Met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e
Ministerie van Financiën
Agentschap van de Generale Thesaurie
Afdeling Cash Management en Kapitaalmarktoperaties
Kamer 10.2.e
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
tel: 10.2.e
fax 10.2.e
email: 10.2.e @minfin.nl 10.2.e

Van: 10.2.e - BD/DJOA/JBOZ <10.2.e@minvenj.nl>
Verzonden: donderdag 20 september 2018 13:01
Aan: 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>
CC: 10.2.e - BD/DJOA/JBOZ <10.2.e@minvenj.nl>
Onderwerp: FW: KV 'De ING als huisbankier van de staat'

Met 10.2.e in de cc

Van: 10.2.e - BD/DJOA/JBOZ
Verzonden: donderdag 20 september 2018 12:50
Aan: 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK)'

CC: [10.2.e] (AGT/BRS)
Onderwerp: KV 'De ING als huisbankier van de staat'

Beste [10.2.e],

Zoals eerder aangegeven, wil het OM visie vooraf op de KV 'De ING als huisbankier van de staat'. Omdat ik volgende week vrij ben, wil ik je vragen het concept naar mijn collega [10.2.e] te mailen.

@ [10.2.e], [10.2.e] is de contactpersoon bij het PaG.

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ
Verzonden: dinsdag 18 september 2018 17:12
Aan: [10.2.e] (AGT/BRS)
CC: [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK)
Onderwerp: RE: Binnengekomen kamervraag

Dank je. Dan wacht ik het af...

Van: [10.2.e] (AGT/BRS) [mailto:[10.2.e]@minfin.nl]
Verzonden: dinsdag 18 september 2018 17:09
Aan: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ
CC: [10.2.e], MCJ ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Onderwerp: RE: Binnengekomen kamervraag

[10.2.e] [10.2.e] neemt contact met je op

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ <[10.2.e]@minvenj.nl>
Verzonden: dinsdag 18 september 2018 17:04
Aan: [10.2.e] (AGT/BRS) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: FW: Binnengekomen kamervraag

Beste [10.2.e],

Kun je mij de concept-antwoorden op de KV over de ING als huisbankier mailen? Het OM wil visie vooraf.

Groet,

Met vriendelijke groet,

[10.2.e]

Senior adviseur

.....
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
Afdeling Juridische, Bestuurlijke en Operationele Zaken
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | N19
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
T [10.2.e]

[10.2.e]@minvenj.nl
www.rijksoverheid.nl/venj

Afwezig op vrijdag

Van: [10.2.e] (FM/IBI) [mailto:[10.2.e]@minfin.nl]
Verzonden: dinsdag 18 september 2018 17:00
Aan: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ
Onderwerp: RE: Binnengekomen kamervraag

Goedmiddag [10.2.e], de beantwoording van die Kamervragen ligt inderdaad bij MinFin. Mijn collega [10.2.e] van het Agentschap zal dat oppakken, en heeft mij belooft hierover contact met jou op te nemen.
Groet, [10.2.e]

Van: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ <[10.2.e]@minvenj.nl>
Verzonden: dinsdag 18 september 2018 16:48
Aan: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>
CC: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ <[10.2.e]@minvenj.nl>
Onderwerp: RE: Binnengekomen kamervraag

Hoi [10.2.e],

Ben jij bekend met de KV 'De ING als huisbankier van de staat' (zie bijlage)?

Het OM wil visie vooraf. Ik zal daarvoor zorgdragen. Kun je mij het concept mailen, zodra het gereed is?

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (FM/IBI) [mailto:[10.2.e]@minfin.nl]
Verzonden: dinsdag 18 september 2018 8:06
Aan: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ
CC: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ
Onderwerp: RE: Binnengekomen kamervraag

Goedemorgen [10.2.e],
Ik neem de Kamervragen met kenmerk 2018Z15884 waar jij en [10.2.e] mee bezig waren, even over van [10.2.e] buiten verzoek Ik hoop eind deze week iets in concept op papier te hebben en zal dat dan ook met jou delen uiteraard.

Daarnaast kreeg ik gisterenavond te horen dat er nog meer Kamervragen zijn gesteld over ING. Het gaat om onderstaande Kamervragen met kenmerk 2018Z16181 aan de minister voor Rechtsbescherming. Ik begrijp dat jij en/of jouw collega [10.2.e] hier wellicht mee bezig zijn. Klopt dat? Zo ja, zou je mij please aangehaakt kunnen houden bij de beantwoording van die vragen?

Alvast dank!

Groet, [10.2.e]

2018Z16181

Vragen van de leden Alkaya Van Nispen (beiden SP) aan de minister voor Rechtsbescherming over eerdere witwaspraktijken van ING (ingezonden 17 september 2018)

1

Hoe is rekening gehouden met de in de noot genoemde afspraken het toezicht op het beleid om witwassen te voorkomen, te verbeteren? 1)

2

Bent u op de hoogte van het feit dat de heer Timmermans in het verleden één van de top-ING'ers was die verantwoordelijk was voor grootschalige integriteitsschendingen?

3

Was u op de hoogte van de controlemechanismen op het moment dat de minister van Justitie en Veiligheid toestemming gaf voor deze schikking?

4

Klopt het dat geen afspraken zijn gemaakt dat met deze schikking met ING geen natuurlijke personen vervolgd zouden worden? Zou dat nu alsnog tot de mogelijkheden behoren?

5

Onderschrijft u de stelling dat leidinggevenden van ING in landen als Frankrijk, België, Roemenië, Cuba en Curaçao opzettelijk de wet overtraden?

6

Heeft u vermoedens om te bevestigen dat die overtredingen niet alleen bij kantoren in het buitenland plaatsvonden, maar dat ook bij de afdeling ING Wholesale op het Amsterdamse hoofdkantoor medewerkers jarenlang bezig waren met het vervalsen van stukken en het verhullen van de identiteiten van klanten?

7

Wat is uw reactie op het artikel in het Advocatenblad inclusief de beweringen over de betrokkenheid van voormalig advocaat Grapperhaus bij de witwaspraktijken van ING in 2012? 2)

1) 'Onderdeel van de schikking met de Amerikaanse overheid was dat ING maatregelen zou treffen waarmee het risico in de toekomst voor herhaling van 'overeenkomstig gedrag' ('similar conduct') zou worden geminimaliseerd. Één van de handtekeningen onder de overeenkomst is die van Koos Timmermans. Ruim zes jaar later komt het Openbaar Ministerie tot de conclusie dat het gedrag van ING niet is verbeterd. Juist de controlemechanismen binnen de bank om integriteitstekwesties als witwassen te voorkomen, zijn veronachtzaamd.' <https://www.ftm.nl/artikelen/koos-timmermans>

2) <https://www.advocatenblad.nl/2018/09/13/ing/>

Van: [10.2.e] (FM/IBI)

Verzonden: maandag 17 september 2018 10:15

Aan: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: FW: Binnengekomen kamervraag

Hoi [10.2.e] zie hieronder de J&V-collega die graag met de beantwoording meeleeft.

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (FM/IBI)

Verzonden: donderdag 13 september 2018 11:53

Aan: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ' [10.2.e]@minvenj.nl>

CC: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Binnengekomen kamervraag

Hoi [10.2.e],

10.2.e - BD/DJOA/JBOZ

Van: [10.2.e] (PaG Den Haag) <[10.2.e]@om.nl>
Verzonden: donderdag 27 september 2018 12:32
Aan: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ
CC: [10.2.e] (PaG Den Haag)
Onderwerp: RE: KV 'De ING als huisbankier van de staat'
Bijlagen: Beantwoording Kamervragen van het lid Nijboer (PvdA) over de ING als hui..._docx

Beste [10.2.e],

Hierbij de reactie van het OM op de door jullie voorgelegde concept-antwoorden voor de Kamervragen over de ING als huisbankier van de Staat.

Met vriendelijke groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ ([10.2.e]@minvenj.nl)
Verzonden: donderdag 27 september 2018 9:47
Aan: [10.2.e] (PaG Den Haag)
Onderwerp: RE: KV 'De ING als huisbankier van de staat'

Hoi [10.2.e]

Hebben jullie hier ook al naar kunnen kijken?

Met vriendelijke groet,

[10.2.e]
[10.2.e] bestuurlijke zaken DJOA

.....
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M [10.2.e]
[10.2.e]@minvenj.nl
www.rijksoverheid.nl/venj

.....
Voor een veilige en rechtvaardige samenleving
.....

Van: [10.2.e] - BD/DJOA/JBOZ
Verzonden: dinsdag 25 september 2018 11:57
Aan: [10.2.e] (PaG Den Haag)
CC: [10.2.e] (PaG Den Haag)
Onderwerp: FW: KV 'De ING als huisbankier van de staat'
Urgentie: Hoog

Hoi [10.2.e]

TER BESLISSING

Aan
Minister

gez. zie aant.
25/3

Notitie

Aangepaste Kamerbrief uitsluitingsgronden
aanbestedingen betalingsverkeer en aanvullende
opzeggingsgronden bestaande overeenkomst.

Aanleiding

Naar aanleiding van de bespreking van donderdag 22 maart van de Kamerbrief 'aanbestedingen van de rijksoverheid' betreffende de aanvullende criteria bij aanbestedingen betalingsverkeer, ontvangt u hierbij een nieuwe versie van de kamerbrief.

Aanpassing

- Op uw verzoek is er aan het einde van de Kamerbrief een alinea toegevoegd waarin het dilemma wordt geschetst waarin de verscherpte criteria bij nieuwe aanbestedingen betalingsverkeer er toe kunnen leiden dat de groep geschikte banken waaruit de beste kandidaat wordt geselecteerd, kleiner wordt.

Agentschap

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e
F

10.2.e@minfin.nl
www.minfin.nl

Datum

22 maart 2019

Notitienummer

2019-000005096950969

Auteur

10.2.e

Van

10.2.e

Kopie aan

Bijlage

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

*Plux.
Saamen met Witwassen
& vraag retour
voor leuwsche ched
van. Aub ce
nam*

Datum
Betreft Aanbestedingen betalingsverkeer van de rijksoverheid

10.2.e

**Agentschap van de Generale
Thesaurie**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e
F

10.2.e@minfin.nl

Ons kenmerk

2019-0000050968

Uw brief (kenmerk)

Geachte voorzitter,

In het plenaire debat van 16 januari jl. over het faciliteren van witwassen door Nederlandse banken heb ik toegezegd u nader te informeren over de mogelijkheden tot het opnemen van aanvullende opzeggingsgronden bij lopende overeenkomsten voor betalingsverkeer van het Rijk en de mogelijkheden tot het stellen van aanvullende uitsluitingsgronden bij toekomstige aanbestedingen. Dat doe ik met deze brief. Tevens ga ik in deze brief in op de aangenomen motie van het lid Bruins (31477, nr. 37) wat betreft transacties in geval van misdrijven. Tenslotte ga ik in op de nieuwe aanscherping van de duurzaamheidscriteria in dit verband (Kamerstukken II 2014/15, 26 485 nr. 209).

Opzeggingsgronden

De voorwaarden van de lopende overeenkomsten betalingsverkeer Rijk kunnen niet eenzijdig worden gewijzigd, ook niet op het moment waarop de keuze wordt gemaakt om de overeenkomst te verlengen. Ik ben daarom voor wat betreft de bestaande betalingsverkeer overeenkomsten in overleg met de wederpartij om te bezien of bestaande overeenkomsten aangescherpt kunnen worden, zodat een onherroepelijke rechtelijke veroordeling in de bestaande overeenkomsten als extra opzeggingsgrond kan worden opgenomen. Daarbij verken ik ook de contractuele mogelijkheid om transacties, op andere terreinen, zoals corruptie en fraude, als extra opzeggingsgrond in de bestaande overeenkomsten op te nemen. Bij overeenkomsten die tot stand komen in het kader van nieuwe aanbestedingen zal ik de extra opzeggingsgronden verder uitwerken, met als doel deze vanaf het begin op te nemen in de nieuwe overeenkomsten.

Uitsluitingsgronden

In overleg met de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat heb ik de mogelijkheden verkend om ondernemingen die strafrechtelijk geschikt hebben met het Openbaar Ministerie (OM) voor witwassen, uit te kunnen sluiten bij toekomstige overheidsopdrachten voor het betalingsverkeer van het Rijk. De Europese wetgever heeft zowel de verplichte, als de facultatieve uitsluitingsgronden limitatief vastgelegd in de Aanbestedingsrichtlijn (richtlijn 2014/24/EU). De uitsluitingsgronden vormen een gesloten stelsel. Dat wil zeggen dat het een lidstaat van de EU niet is toegestaan om op nationaal niveau

aanvullende uitsluitingsgronden toe te voegen. Dit verzekert een zelfde handelswijze van lidstaten bij het uitsluiten van een onderneming. Er is daarom geen ruimte om aanvullende uitsluitingsgronden op te nemen naast de al bestaande uitsluitingsgronden in de Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012). De Aw 2012 biedt via verplichte en facultatieve uitsluitingsgronden de mogelijkheid aan aanbestedende diensten om ondernemingen uit te sluiten van deelname aan overheidsopdrachten. Omdat de verplichte uitsluitingsgronden slechts gelden bij een onherroepelijke rechtelijke veroordeling, kan een transactie niet leiden tot uitsluiting onder de *verplichte* uitsluitingsgronden.

Agentschap van de Generale
Thesaurie

Ons kenmerk
2019-0000050968

Een oplossing kan *wél* gevonden worden in de *facultatieve* uitsluitingsgrond van de ernstige beroepsfout¹. Die biedt aanbestedende diensten de mogelijkheid om een inschrijver uit te sluiten die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan waardoor zijn integriteit in twijfel kan worden getrokken. Het begrip 'ernstige fout' is in de Aanbestedingsrichtlijn en de Aw 2012 niet geëxpliciteerd. Uit Europese jurisprudentie volgt dat het gaat om "elk onrechtmatig gedrag dat invloed heeft op de professionele geloofwaardigheid van de betrokken marktdeelnemer"². Anders dan bij de verplichte uitsluitingsgronden is voor de uitsluiting van een onderneming op deze grond geen onherroepelijk rechtelijk vonnis vereist. De ernstige beroepsfout biedt daarom de mogelijkheid om transacties mee te wegen bij de beoordeling of een inschrijver uitgesloten moet worden van deelname. Het is aan aanbestedende diensten om deze facultatieve uitsluitingsgrond vooraf van toepassing te verklaren in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. Een inschrijvende partij moet vervolgens in dit document aangeven of de inschrijver binnen de wettelijke (artikel 2:87, lid 2, sub b, Aw 2012) terugkijktermijn van drie jaar een ernstige fout heeft begaan. De aanbestedende dienst stelt vervolgens de inschrijvende partij in de gelegenheid te bewijzen dat hij voldoende maatregelen heeft genomen om zijn betrouwbaarheid aan te tonen. Indien de aanbestedende dienst dat bewijs toereikend acht, wordt de betrokken inschrijver niet uitgesloten³. De toepassing van het proportionaliteitsbeginsel kan ertoe leiden dat partijen die een transactievoorstel van het OM hebben geaccepteerd, niet categorisch worden uitgesloten.

In lijn met het bovenstaande zal ik de facultatieve uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout' bij toekomstige aanbestedingen van het betalingsverkeer nader uitwerken. Daarbij zal ik onder meer oog hebben voor de institutionele verhouding met de toezichthouders en waarborgen dat er een gelijk speelveld is in Europa.

Op de hiervoor genoemde wijze geef ik ook invulling aan de oproep van de motie van het lid Bruins (31477, nr. 37) om transacties mee te wegen bij de aanbesteding van overheidsopdrachten. Daarnaast heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan PIANOo - het expertisecentrum aanbesteden - gevraagd om zijn website voor de zomer op dit punt te verduidelijken. Zo worden aanbestedende diensten geïnformeerd over de mogelijkheden om transacties op de hiervoor genoemde wijze te betrekken bij de aanbesteding van overheidsopdrachten. Dit ook ter invulling van de motie van het lid Bruins.

Duurzaamheid

In reactie op de in de vaste Kamercommissie voor Financiën gestelde vraag in het

¹ Artikel 2.87 lid 1 sub c Aw 2012.

² HvJ EU 13 december 2012, zaak C-465/11 (*Forposta*) en HvJ EU 18 december 2014, zaak C-470/13 (*Generali*).

³ Overeenkomstig artikel 2.87a lid 1

kader van de agenda financiële sector hoe ik de duurzaamheidscriteria ga aanscherpen in de aanbesteding betalingsverkeer voor een nieuwe huisbankier, kan ik u informeren dat wat betreft maatschappelijk verantwoord ondernemen de RobecoSam index zwaarder zal meewegen bij toekomstige aanbestedingen (in lijn met Kamerstukken II, 2014/15, 26 485, nr.209). De RobecoSam index is een breed samengestelde onafhankelijke benchmark voor MVO waarbij veel (internationale) banken zijn aangesloten. Deze index maakt een objectieve vergelijking van (internationale) banken mogelijk.

Agentschap van de Generale
Thesaurie

Ons kenmerk
2019-0000050968

Tot slot

Het toevoegen van de ernstige beroepsfout als facultatieve uitsluitingsgrond is belangrijk als waarborg dat de rijksoverheid zaken doet met een bank die betrouwbaar is. In een aanbestedingsprocedure is dit echter één van de aspecten waarmee rekening wordt gehouden. Een breed palet aan eisen en wensen wordt betrokken bij de uiteindelijke beoordeling voor de gunning van een opdracht, zoals een solide betaalinfrastuctuur voor grote aantallen standaard transacties, overboekingen, incasso's, pintransacties, het afstorten van contant geld en betaalproducten die specifiek zijn voor de rijksoverheid (zoals de overheidsvordering). ~~Maar ook het aanbod aan innovatieve diensten die in Nederland al breed worden geaccepteerd, een hoog niveau van informatiebeveiliging en dienstverlening zijn van belang.~~ De partij die de economisch meest voordelige inschrijving doet (een hoog kwaliteitsniveau en een scherpe prijs) zal de uiteindelijke winnaar zijn. Het betalingsverkeer dat een bank voor de rijksoverheid uitvoert is een kritisch en essentieel proces voor de Nederlandse samenleving en het aantal marktpartijen dat hieraan kan voldoen, is in de praktijk beperkt gebleken. De verwachting is dat dit bij een toekomstige aanbesteding niet anders zal zijn.

*Deer heeft
Eya*

Hoogachtend,

de Minister van Financiën,

W.B. Hoekstra

TER BESLISSING

Aan
Minister

In samenvatting
uitdoer, ma
partij op de i an
taring

Agentschap

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e @minfin.nl
www.minfin.nl

Datum

22 maart 2019

Notitienummer

2019-0000050987

Auteur

10.2.e

Van

10.2.e

Kopie aan

Bijlage

1

Notitie

De beantwoording van de Kamervragen die de leden Bruins (ChristenUnie), Snels (GroenLinks) en Nijboer (PvdA) op 14 februari 2019 hebben gesteld over ING als huisbankier van de Staat

Aanleiding

Naar aanleiding van de bespreking donderdag 22 maart, ontvangt u hierbij een nieuwe versie van de beantwoording van de Kamervragen.

Aanpassing antwoorden

Uw verzoek tot wijziging van antwoord 2 is verwerkt; de eerste zin is gewijzigd en luidt nu 'Naar aanleiding van de transactie en het openbaar worden daarvan op 4 september is meteen begonnen om de juridische mogelijkheden in kaart te brengen rondom de bestaande overeenkomsten voor het betalingsverkeer, de reeds voltooide aanbestedingen en de nog lopende aanbesteding.'

Communicatie

De zin in antwoord 2 'Naar aanleiding van de transactie en het openbaar worden daarvan op 4 september is meteen begonnen om de juridische mogelijkheden om de overeenkomsten betalingsverkeer met ING te beëindigen begin oktober 2018 door mijn ambtenaren geïnformeerd', kan tot nieuws leiden dat Financiën wilde stoppen met ING nav het witwasschandaal. U krijgt hier nog een wvljn voor.

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EK Den Haag

**Agentschap van de
Generale Thesaurie**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2019-000005098550985

Uw brief (kenmerk)
2019Z02939

Datum

Betreft Vragen van de leden Bruins (ChristenUnie), Snels
(GroenLinks) en Nijboer (PvdA) aan de minister van
Financiën over ING als huisbankier van de Staat

Geachte voorzitter,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de Kamervragen die de leden Bruins
(ChristenUnie), Snels (GroenLinks) en Nijboer (PvdA) op 14 februari 2019 hebben
gesteld over ING als huisbankier van de Staat.

Hoogachtend,

de minister van Financiën,

10.2.e

W.B. Hoekstra

2019Z02939

Agentschap van de
Generale Thesaurie

Vragen van de leden Bruins (ChristenUnie), Snels (GroenLinks) en Nijboer (PvdA) aan de minister van Financiën over ING als huisbankier van de Staat (ingezonden 14 februari 2019)

Ons kenmerk
2019-0000050985

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Staat wil na de witwasaffaire ING 'zwarte lijst' voor schikkende bedrijven'? ¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wanneer bent u geïnformeerd over de juridische mogelijkheden om contracten met ING te beëindigen vanwege de witwasaffaire bij ING? Wat was voor u de aanleiding om de mogelijkheden te verkennen om contracten met ING te beëindigen?

Antwoord 2

Naar aanleiding van de transactie en het openbaar worden daarvan op 4 september is meteen begonnen om de juridische mogelijkheden in kaart te brengen rondom de bestaande overeenkomsten voor het betalingsverkeer, de reeds voltooide aanbestedingen en de nog lopende aanbesteding. Vanwege de betrokken belangen en complexiteit is zorgvuldig te werk gegaan, waarbij ook afstemming gezocht is met onder andere het OM. Het ambtelijk advies is uiteindelijk eind september gefinaliseerd. Ik ben daarna over de juridische mogelijkheden om de overeenkomsten betalingsverkeer met ING te beëindigen begin oktober 2018 door mijn ambtenaren geïnformeerd. Dat viel samen met de beantwoording op 9 oktober van de schriftelijke vragen die op 13 september 2018 (vraagnummer 2018Z15964) zijn gesteld door de leden Nijboer (PvdA) en Snels (GroenLinks) over de ING als huisbankier van de staat. In de antwoorden op die vragen is het juridisch advies ook verwerkt. Het onderzoek naar de verdere mogelijkheden hebben we uiteraard voortgezet, zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 3

Waarom heeft u niet meteen in de brief aan de Kamer over de schikking van ING aangegeven wat de juridische mogelijkheden waren om contracten met ING open te breken?

Antwoord 3

Zoals in mijn antwoord op vraag 2 aangegeven zijn de juridische mogelijkheden op mijn verzoek vanaf het openbaar worden van de transactie op 4 september door mijn ambtenaren in beeld gebracht. Aangezien dit een zorgvuldig proces vereiste was op het moment van versturen van de brief op 11 september aan de Kamer over de transactie met ING nog geen advies afgerond over de juridische mogelijkheden tot beëindiging van de contracten met ING .

Vraag 4

Wanneer heeft u de Kamer geïnformeerd over de inhoud van deze adviezen en de juridische analyse?

¹ <https://fd.nl/beurs/1288834/staat-wil-na-witwasaffaire-ing-zwarte-lijst-voor-schikkende-bedrijven>

Antwoord 4

Het juridisch advies rondom de opzegmogelijkheden is opgenomen in de beantwoording op 9 oktober 2018 van de schriftelijke vragen die op 13 september 2018 zijn gesteld en in de beantwoording op 15 november 2018 van de schriftelijke vragen die op 11 oktober 2018 zijn gesteld.

**Agentschap van de
Generale Thesaurie**

**Ons kenmerk
2019-0000050985**

Vraag 5

Wanneer wordt de Kamer geïnformeerd over hoe in het vervolg kan worden overgegaan tot beëindiging van contracten door de Staat na schikkingen?

Antwoord 5

Gelijktijdig met de beantwoording van deze vragen informeer ik uw Kamer per brief over de mogelijkheden voor het opnemen van aanvullende uitsluitingsgronden bij nieuwe aanbestedingsprocedures betalingsverkeer en over aanvullende opzeggronden in overeenkomsten. Ik heb voor het algemeen geldende aanbestedingsrechtelijk kader de Landsadvocaat geraadpleegd en de mogelijkheden in samenspraak met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat onderzocht. Transacties van het OM en toezichthoudende instanties zijn daarbij meegenomen.

To: [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK) [10.2.e]@minfin.nl
Cc: [10.2.e] (FM/FS) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] [10.2.e] (FM/FS)
Sent: Fri 3/22/2019 5:03:09 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Aangepaste kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer en antwoorden huisbankier
MAIL_RECEIVED: Fri 3/22/2019 5:03:10 PM

.....
Hoi [10.2.e],

Volgens mij hoeven de antwoorden op de TK-vragen over de agenda niet gelijktijdig uit. Wij moeten alleen even zorgen dat we in de beantwoording goed verwijzen naar jullie brief; nu staat er dat jullie brief nog uit moet (als jullie brief eerder uitgaat moet dit dus aangepast worden). Ik ben volgende week op cursus. [10.2.e] (zie cc) neemt de coördinatie van de TK-vragen van mij over. Zou jij haar willen laten weten wanneer de brief uitgaat? Zodat zij kan zorgen dat het goed in onze brief staat.

Dank!

Gr. [10.2.e]

Van: [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK)
Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 12:56
Aan: [10.2.e] [10.2.e] (FM/FS)
Onderwerp: RE: Aangepaste kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer en antwoorden huisbankier

Ja, je hebt gelijk, dit kamervragen over de agenda financiële sector is wat anders.

Maar nu wordt het wel wat gecompliceerd, vier brieven staan nu met elkaar in verband.

- WOB ING bankier FM en AG
- Brief aangepaste voorwaarden
- Brief agenda financiële sector

Bijgaand laatste versie wob huisbankier

Van: [10.2.e] [10.2.e] (FM/FS) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 12:22
Aan: [10.2.e] [10.2.e] (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: Aangepaste kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer en antwoorden huisbankier

Ik kan die link niet openen; onvoldoende rechten... het lijkt me sterk dat [10.2.e] deze brief op haar netvlies heeft, aangezien ze deze nog niet heeft gezien. Weet je zeker dat het om de TK-vragen ging?

Van: [10.2.e] [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 12:16
Aan: [10.2.e] [10.2.e] (FM/FS) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: Aangepaste kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer en antwoorden huisbankier

Zie antwoord op vraag 5, er staat nu gelijktijd met brief over verscherpte criteria, beide brieven zitten nu weer in de lijn naar de Minister, ik begreep van [10.2.e] dat deze brief gelijk met die van jou uit moet gaan. Dus als de Minister akkoord is, moeten de drie brieven gelijk uit, daar wacht ik dan op.

[10.2.e] 50987 aangepast antwoord kamervragen huisbankier nav WOB schikking ING

Van: [10.2.e] ([10.2.e]) (FM/FS) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 12:08
Aan: [10.2.e] [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: Aangepaste kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer en antwoorden huisbankier

1020611

00100

Wanneer is de verwachting dat de kamerbrief uitgaat? In antwoorden TK vragen over de agenda financiële sector zit namelijk een verwijzing naar deze brief, vanwege duurzaamheid. De Kamervragen gaan waarschijnlijk a.s. wo/di uit. Gaat jullie brief daarvoor nog denk je?

10.2.e

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>

Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 11:11

Aan: 10.2.e (FM) <10.2.e@minfin.nl>

CC: 10.2.e (10.2.e) (COMM) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>;

10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (10.2.e) (FM/FS)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e <10.2.e >; 10.2.e (BJZ/JZ)

<10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Aangepaste kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer en antwoorden huisbankier

Oké ik neem de suggesties over en gaan nu in de lijn van mij->FM->Comm->DJZ->GTparaferen->verdeelpunt.

Van: 10.2.e <10.2.e@minfin.nl>

Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 11:00

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>

CC: 10.2.e (10.2.e) (COMM) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>;

10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (10.2.e) (FM/FS)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e <10.2.e >; 10.2.e (BJZ/JZ)

<10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Aangepaste kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer en antwoorden huisbankier

Ha 10.2.e,

Heb voor nu alleen even gekeken naar de aangepaste brief en antwoorden. Ik zou in de antwoorden alleen vraag 2 aanpassen (zie suggestie). Voor de brief heb ik nog een paar suggesties. Ik zie de stukken in Digidoc graag zsm langskomen.

Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>

Verzonden: vrijdag 22 maart 2019 10:38

Aan: 10.2.e (FM) <10.2.e@minfin.nl>

CC: 10.2.e (10.2.e) (COMM) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>;

10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (FM/FS)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e <10.2.e >; 10.2.e (BJZ/JZ)

<10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: Aangepaste kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer en antwoorden huisbankier

Urgentie: Hoog

10.2.e

Bijsaand tref je de aangepaste kamerbrief aan 'aanbestedingen betalingsverkeer' en antwoorden huisbankier van de Staat tezamen met de oplegnotities. Beide zijn afgestemd met DJZ.

Als je akkoord bent (na eventuele wijzingen) stop ik ze meteen in Digidoc voor de weekend tas van de Minister.

Gr,

10.2.e

To: [10.2.e] (BOA/Advies)[[10.2.e]@minfin.nl]; [10.2.e] ([0.2.e] (BJZ/JZ)[[10.2.e]@minfin.nl]; [10.2.e] (BJZ/JZ)[[10.2.e]@minfin.nl]; [10.2.e] ([10.2.e] (COMM)[[10.2.e]@minfin.nl]; [10.2.e] (FM/FS)[[10.2.e]@minfin.nl]
Cc: [10.2.e]; [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT, [10.2.e]); [10.2.e] (FM)[[10.2.e]@minfin.nl]
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Sent: Mon 3/25/2019 4:44:58 PM
Importance: Normal

Subject: Laatste versies kamerbrieven antwoorden kamervragen nav WOB schikking ING

MAIL_RECEIVED: Mon 3/25/2019 4:44:59 PM

[Kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer van de Rijksoverheid.docx](#)

[Oplegnotitie uitsluitingsgronden aanbestedingen betalingsverkeer en aanvullende opzeggingsgronden be.docx](#)

[Vragen van de leden Nijboer en Kuiken \(beiden PvdA\) over het bericht 'ING treft miljoenenschikking m.docx](#)

[Oplegnotitie De beantwoording van de Kamervragen die de leden Bruins \(ChristenUnie\), Snels \(GroenLin.docx](#)

[50987a.pdf](#)

[50969a.pdf](#)

::

Allen

Biggaand de laatste versies 'antwoorden kamervragen nav WOB schikking ING huisbankier' en 'aanvullende criteria aanbestedingen betalingsverkeer' verzonden via Digidoc naar de Minister nav zijn opmerkingen op de versie van vrijdag jl.

De lijn is ivm de kleine aanpassingen en de snelheid kort gehouden [10.2.e]->[0.2.e]>verdeelpunt

De staatssecretaris van EZK heeft intern nog twee vragen gesteld op de brief 'aanvullende criteria aanbestedingen betalingsverkeer' over het gedeelte van de motie Bruins.

Dat gaat om het binnen EZK voorbereide interne advies over uitsluitingsgronden en aanvullende criteria bij aanbestedingen in het algemeen igv transacties en de vraag wat Pianoo nu precies gaat doen.

Waarschijnlijk krijgen we dan woensdag het akkoord van de staatssecretaris EZK en kunnen we de 2 brieven nav WOB schikking ING en de brief aanvullende criteria gezamenlijk uitsturen.

Voor diegenen die op Digidoc zitten, hierbij de link [10.2.e] [52697 Antwoorden Nijboer Bruins en aanvullende criteria aanbestedingen betalingsverkeer](#)

Gr,

[10.2.e] [10.2.e]

TER BESLISSING

Aan
Minister

Agentschap

Inlichtingen
10.2.e

T 10.2.e
F 10.2.e

www.minfin.nl

Datum
26 maart 2019

Notitienummer
2019-0000053569

Auteur
10.2.e

Van
10.2.e

Kopie aan

Bijlage:

- 1) Kamerbrief 'aanbestedingen betalingsverkeer van de rijksoverheid'

Notitie

Aangepaste Kamerbrief uitsluitingsgronden aanbestedingen betalingsverkeer en aanvullende opzeggingsgronden bestaande overeenkomst.

Aanleiding

Mede naar aanleiding van de bespreking van de kamerbrief gisteren, viel het ons op dat de brief overal uitstraalt, dat we opnieuw gaan aanbesteden, maar dat dat nergens expliciet staat. Dit zou tot vragen kunnen leiden. Daarom stellen wij voor dit te expliciteren dmv onderstaande aanpassingen in de brief.

U wordt verzocht de aangepaste brief te ondertekenen.

Aanpassingen:

- Er wordt nu vermeld:
  - *Ik ga daarom voor wat betreft de bestaande betalingsverkeer overeenkomsten van de Belastingdienst en het buitenlands betalingsverkeer van het ministerie van Buitenlandse Zaken in overleg met de wederpartij om te bezien of bestaande overeenkomsten aangescherpt kunnen worden, zodat een onherroepelijke rechtelijke veroordeling in de bestaande overeenkomsten als extra opzeggingsgrond kan worden opgenomen*
  - *Rekening houdend met de voorbereidingstijd voor een nieuwe aanbesteding van een jaar, heb ik besloten om voor het betalingsverkeer van het Rijk (het betalingsverkeer van departementen en diensten) een nieuwe aanbestedingsprocedure op te starten. Dit leidt ertoe dat iedere partij opnieuw een gelijke kans heeft om de opdracht te winnen ervan uitgaande dat de partij kan voldoen aan de voorwaarden (zoals vermeld aan het einde van mijn brief).*

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Agentschap van de Generale
Thesaurie**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e @minfin.nl

Ons kenmerk

2019-0000053364

Uw brief (kenmerk)

Datum

Betreft Aanbestedingen betalingsverkeer van de rijksoverheid

Geachte voorzitter,

In het plenaire debat van 16 januari jl. over het faciliteren van witwassen door Nederlandse banken heb ik toegezegd u nader te informeren over de mogelijkheden tot het opnemen van aanvullende opzeggingsgronden bij lopende overeenkomsten voor betalingsverkeer van het Rijk en de mogelijkheden tot het stellen van aanvullende uitsluitingsgronden bij toekomstige aanbestedingen. Dat doe ik met deze brief. Tevens ga ik in deze brief in op mijn beslissing om de opdracht van het betalingsverkeer van het Rijk (departementen en diensten) opnieuw aan te besteden en op de aangenomen motie van het lid Bruins (31477, nr. 37) wat betreft transacties in geval van misdrijven. Tenslotte ga ik in op de nieuwe aanscherping van de duurzaamheidscriteria in dit verband (Kamerstukken II 2014/15, 26 485 nr. 209).

Opzeggingsgronden

De voorwaarden van de lopende overeenkomsten betalingsverkeer Rijk kunnen niet eenzijdig worden gewijzigd, ook niet op het moment waarop de keuze wordt gemaakt om de overeenkomst te verlengen. Ik ga daarom voor wat betreft de bestaande betalingsverkeer overeenkomsten van de Belastingdienst en het buitenlands betalingsverkeer van het ministerie van Buitenlandse Zaken in overleg met de wederpartij om te bezien of bestaande overeenkomsten aangescherpt kunnen worden, zodat een onherroepelijke rechtelijke veroordeling in de bestaande overeenkomsten als extra opzeggingsgrond kan worden opgenomen. Daarbij verken ik ook de contractuele mogelijkheid om transacties, op andere terreinen, zoals corruptie en fraude, als extra opzeggingsgrond in de bestaande overeenkomsten op te nemen.

Rekening houdend met de voorbereidingstijd voor een nieuwe aanbesteding van een jaar, heb ik besloten om voor het betalingsverkeer van het Rijk (het betalingsverkeer van departementen en diensten) een nieuwe aanbestedingsprocedure op te starten. Dit leidt ertoe dat iedere partij opnieuw een gelijke kans heeft om de opdracht te winnen ervan uitgaande dat de partij kan voldoen aan de voorwaarden (zoals vermeld aan het einde van mijn brief). Bij overeenkomsten die vervolgens tot stand komen in het kader van nieuwe

aanbestedingen zal ik de extra opzeggingsgronden verder uitwerken, met als doel deze vanaf het begin op te nemen.

Agentschap van de Generale
Thesaurie

Ons kenmerk
2019-0000053364

Uitsluitingsgronden

In overleg met de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat heb ik de mogelijkheden verkend om ondernemingen die strafrechtelijk geschikt hebben met het Openbaar Ministerie (OM) voor witwassen, uit te kunnen sluiten bij toekomstige overheidsopdrachten voor het betalingsverkeer van het Rijk. De Europese wetgever heeft zowel de verplichte, als de facultatieve uitsluitingsgronden limitatief vastgelegd in de Aanbestedingsrichtlijn (richtlijn 2014/24/EU). De uitsluitingsgronden vormen een gesloten stelsel. Dat wil zeggen dat het een lidstaat van de EU niet is toegestaan om op nationaal niveau aanvullende uitsluitingsgronden toe te voegen. Dit verzekert een zelfde handelswijze van lidstaten bij het uitsluiten van een onderneming. Er is daarom geen ruimte om aanvullende uitsluitingsgronden op te nemen naast de al bestaande uitsluitingsgronden in de Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012). De Aw 2012 biedt via verplichte en facultatieve uitsluitingsgronden de mogelijkheid aan aanbestedende diensten om ondernemingen uit te sluiten van deelname aan overheidsopdrachten. Omdat de verplichte uitsluitingsgronden slechts gelden bij een onherroepelijke rechtelijke veroordeling, kan een transactie niet leiden tot uitsluiting onder de *verplichte* uitsluitingsgronden.

Een oplossing kan *wél* gevonden worden in de *facultatieve* uitsluitingsgrond van de ernstige beroepsfout¹. Die biedt aanbestedende diensten de mogelijkheid om een inschrijver uit te sluiten die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan waardoor zijn integriteit in twijfel kan worden getrokken. Het begrip 'ernstige fout' is in de Aanbestedingsrichtlijn en de Aw 2012 niet geëxpliciteerd. Uit Europese jurisprudentie volgt dat het gaat om "elk onrechtmatig gedrag dat invloed heeft op de professionele geloofwaardigheid van de betrokken marktdeelnemer"². Anders dan bij de verplichte uitsluitingsgronden is voor de uitsluiting van een onderneming op deze grond geen onherroepelijk rechtelijk vonnis vereist. De ernstige beroepsfout biedt daarom de mogelijkheid om transacties mee te wegen bij de beoordeling of een inschrijver uitgesloten moet worden van deelname. Het is aan aanbestedende diensten om deze facultatieve uitsluitingsgrond vooraf van toepassing te verklaren in het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. Een inschrijvende partij moet vervolgens in dit document aangeven of de inschrijver binnen de wettelijke (artikel 2:87, lid 2, sub b, Aw 2012) terugkijktermijn van drie jaar een ernstige fout heeft begaan. De aanbestedende dienst stelt vervolgens de inschrijvende partij in de gelegenheid te bewijzen dat hij voldoende maatregelen heeft genomen om zijn betrouwbaarheid aan te tonen. Indien de aanbestedende dienst dat bewijs toereikend acht, wordt de betrokken inschrijver niet uitgesloten³. De toepassing van het proportionaliteitsbeginsel kan ertoe leiden dat partijen die een transactievoorstel van het OM hebben geaccepteerd, niet categorisch worden uitgesloten.

In lijn met het bovenstaande zal ik de facultatieve uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout' bij toekomstige aanbestedingen van het betalingsverkeer nader uitwerken. Daarbij zal ik onder meer oog hebben voor de institutionele verhouding met de toezichthouders en waarborgen dat er een gelijk speelveld is in Europa.

¹ Artikel 2.87 lid 1 sub c Aw 2012.

² HvJ EU 13 december 2012, zaak C-465/11 (*Forposta*) en HvJ EU 18 december 2014, zaak C-470/13 (*Generali*).

³ Overeenkomstig artikel 2.87a lid 1

Op de hiervoor genoemde wijze geef ik ook invulling aan de oproep van de motie van het lid Bruins (31477, nr. 37) om transacties mee te wegen bij de aanbesteding van overheidsopdrachten. Daarnaast heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan PIANOo - het expertisecentrum aanbesteden - gevraagd om zijn website voor de zomer op dit punt te verduidelijken. Zo worden aanbestedende diensten geïnformeerd over de mogelijkheden om transacties op de hiervoor genoemde wijze te betrekken bij de aanbesteding van overheidsopdrachten. Dit ook ter invulling van de motie van het lid Bruins.

Agentschap van de Generale
Thesaurie

Ons kenmerk
2019-0000053364

Duurzaamheid

In reactie op de in de vaste Kamercommissie voor Financiën gestelde vraag in het kader van de agenda financiële sector hoe ik de duurzaamheidscriteria ga aanscherpen in de aanbesteding betalingsverkeer voor een nieuwe huisbankier, kan ik u informeren dat wat betreft maatschappelijk verantwoord ondernemen de RobecoSam index zwaarder zal meewegen bij toekomstige aanbestedingen (in lijn met Kamerstukken II, 2014/15, 26 485, nr.209). De RobecoSam index is een breed samengestelde onafhankelijke benchmark voor MVO waarbij veel (internationale) banken zijn aangesloten. Deze index maakt een objectieve vergelijking van (internationale) banken mogelijk.

Tot slot

Het toevoegen van de ernstige beroepsfout als facultatieve uitsluitingsgrond is belangrijk als waarborg dat de rijksoverheid zaken doet met een bank die betrouwbaar is. In een aanbestedingsprocedure is dit echter één van de aspecten waarmee rekening wordt gehouden. Een breed palet aan eisen en wensen wordt betrokken bij de uiteindelijke beoordeling voor de gunning van een opdracht, zoals een solide betaalinfrastructuur voor grote aantallen standaard transacties, overboekingen, incasso's, pintransacties, het afstorten van contant geld en betaalproducten die specifiek zijn voor de rijksoverheid (zoals de overheidsvoordering). Daarnaast zijn ook het aanbod aan innovatieve diensten die in Nederland al breed worden geaccepteerd en een hoog niveau van informatiebeveiliging en dienstverlening van belang. De partij die de economisch meest voordelige inschrijving doet, zal de uiteindelijke winnaar zijn. Het betalingsverkeer dat een bank voor de rijksoverheid uitvoert is een kritisch en essentieel proces voor de Nederlandse samenleving en het aantal marktpartijen dat hieraan kan voldoen, is in de praktijk beperkt gebleken. De verwachting is dat dit bij een toekomstige aanbesteding niet anders zal zijn.

Hoogachtend,

de Minister van Financiën,

10.2.e

W.B. Hoekstra

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e])
Cc: [10.2.e], [10.2.e] (COMM); [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] (AGT/CMK); [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] (FM); [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Sent: Tue 3/26/2019 2:43:27 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Aanbesteden-wel/niet
MAIL_RECEIVED: Tue 3/26/2019 2:43:28 PM
[Kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer van de Rijksoverheid.docx](#)
[Uitsluitingsgronden aanbestedingen betalingsverkeer en aanvullende opzeggingsgronden bestaande overe.docx](#)

;;;

Bijgaand de versie met wijzigingen bijgehouden. De schone versie zit nu in Digidoc lijn.

Van: [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 13:09
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e])
CC: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM); [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK); [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] (BJZ/JZ); [10.2.e] (FM)
Onderwerp: RE: Aanbesteden-wel/niet

[10.2.e],

Ik heb zojuist met [10.2.e] gesproken, en wijzigingen doorgevoerd zie bijlage

Zij heeft aangegeven om het positief te formuleren, beslissing opnieuw aanbesteden en weg te blijven van de formulering beeindigen/verlengen omdat dit in de overeenkomst juridisch niet geheel duidelijk is opgeschreven.

De wijziging van EZK m.b.t. economisch meest voordelige inschrijving nemen we niet over. In de aanbestedingswet wordt namelijk nog steeds van dit begrip gesproken. We maken daarin nu nog geen keuze (lid 3) laagste prijs kwaliteitsverhouding.

[10.2.e]

Gr,

[10.2.e] [10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 11:27
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e]) <[10.2.e] <[10.2.e]>>
CC: [10.2.e], [10.2.e] (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: Aanbesteden-wel/niet
Urgentie: Hoog

[10.2.e], hierbij de aanpassingen.

[10.2.e] en [10.2.e] zijn extern in overleg, en zijn beschikbaar vanaf 14u. Zij kunnen wel meekijken vanaf hun I-pad.

Ik hoop dat we de tas van 15 uur kunnen halen

Gr,

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 10:08
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e]) <[10.2.e] <[10.2.e]>>

1020631

00109

CC: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Aanbesteden-wel/niet

Oké doe ik.

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]>

Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 10:07

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]>

CC: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Aanbesteden-wel/niet

Ok, dank je. Eens om dan de passage rondom perceel B op te nemen onder kopje 'opzeggingsgronden'. Kan jij aangepaste brief circuleren? En maak je voor vanmiddag belafsprak met ING?

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>

Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 10:05

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]>

CC: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] M ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Aanbesteden-wel/niet

[10.2.e],

In de kamerbrieven kun je niet terugvinden dat de Minister pas op 1 mei 2020 pas iets gaat zeggen over de evaluatie. Zie hieronder de betreffende passages.

Bij de evaluatie van de dienstverlening houden we rekening met de aanbestedingstermijn. Die aanbestedingstermijn wordt wel steeds korter nu nog 1 jaar en 1 maand voor 1 mei 2020. Dus dat is een logisch verhaal.

Daarnaast geven we al aan dat we de credit cards niet verlengen en e-betalen afbreken.

Gaan we al iets zeggen over A en C ??

Bijgaand de antwoorden op de kamervragen van 24 april 2018 nav salarisverhoging ING topman Hamers en de twee brieven van 9 okt en 15 nov.

Antwoorden op de kamervragen van 24 april 2018 nav salarisverhoging ING topman Hamers

Laatste gedeelte vraag 3

Na afweging van de mate waarin banken aan eisen en wensen kunnen voldoen in combinatie met de aangeboden prijs, kwam ING in de afgelopen jaren bij de diverse aanbestedingen steeds als de beste naar voren

Brief van 13 sept

Antwoord vragen 3,4 en 5.

Gegadigden in een aanbestedingsprocedure dienen zich aan de wet te houden. Het is daarvoor niet noodzakelijk een aparte eis te formuleren.

De eisen en wensen in de aanbesteding zijn destijds zorgvuldig en adequaat geformuleerd. ING voldoet nog steeds aan de destijds gestelde eisen in de aanbestedingsdocumenten.

En verderop in dit antwoord

Volledigheidshalve voeg ik daaraan toe dat een transactie ex artikel 74 van het Wetboek van Strafrecht, zoals die door het OM aan ING is aangeboden, geen aanknopingspunt biedt voor opzegging van een lopend contract

Antwoord vraag 6

Het contract voor alle in- en uitgaande betalingen van het Rijk is in 2016 voor een periode van vier jaar afgesloten. **Het contract loopt in ieder geval tot 1 mei 2020** en kent de mogelijkheid om de looptijd met twee maal twee jaar te verlengen. **Voor wat betreft de contractperiode na 1 mei 2020 zal ik, zoals altijd, alle maatschappelijke, juridische en commerciële aspecten meewegen bij het aanbesteden en aanstellen van de huisbankier van het Rijk.**

Brief 15 nov

Antwoord vraag 7

Ik ben aan het verkennen of en zo ja welke aanvullende eisen ten opzichte van het standaard Europees aanbestedingsrecht passend zijn bij volgende aanbestedingsprocedures.

De eerstvolgende aanbesteding die voor de verscherpte eisen in aanmerking komt, is die van de uitgaande credit card betalingen. Hiervan loopt het contract per 1 januari 2019 af. De dienstverlening onder dit contract kan nog doorlopen zodat in de nieuwe aanbesteding de aanvullende eisen meegenomen kunnen worden voor een contract per 1 januari 2020. Daarnaast heb ik de lopende aanbesteding voor het nieuwe vijfde contract inkomende card- en online betalingen afgebroken, zodat ik daarmee in het vervolg de aangescherpte criteria kan meenemen. Ook bij de evaluatiemomenten van de bestaande contracten zal ik de aangescherpte criteria meenemen.

Antwoord vraag 8

*Ik zal mijn beslissing tot eventuele verlenging van het contract ten aanzien van het betalingsverkeer van het Rijk (van departementen en diensten) bezien in de maatschappelijke, juridische en commerciële context en met medeneming van de aangescherpte criteria als bedoeld in het antwoord op vraag 7. **Ik loop daar nu niet op vooruit.***

Gr,

10.2.e

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK)

Verzonden: maandag 25 maart 2019 14:45

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/10.2.e) <10.2.e@minfin.nl>

CC: 10.2.e (10.2.e) (COMM) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (BJZ/JZ) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Aanbesteden-wel/niet

Hallo 10.2.e,

Nee, je kunt in de brief van november niet lezen dat we sowieso elk perceel vanaf nu opnieuw gaan aanbesteden. Wat wel uit de beantwoording valt op te maken is (vraag 7) dat we aangepaste criteria verkennen die tov het Europees aanbestedingsrecht passend zijn en dat we aangepaste criteria in volgende aanbestedingen gaan toepassen. In de laatste zin geven we aan dat ook bij evaluatiemomenten van bestaande contracten aangescherpte criteria meenemen.

In het antwoord op vraag 8 geven we aan dat een beslissing tot eventuele verlenging van het contract betalingsverkeer Rijk bezien in de maatschappelijke, juridische en commerciële context met medeneming van aangescherpte criteria van vraag 7.

We zitten nu voor zo'n evaluatiemoment. Aangescherpte criteria kunnen we op twee manieren realiseren 1) opnieuw aanbesteden of 2) aanvullend overeenkomen met ING.

Daarnaast 10.2.e heeft aangegeven in de brief nav WOB-verzoek ING huisbankier dat onderstaande passage, tot nieuws kan leiden. (zie ook bijlage)

Ik ben daarna over de juridische mogelijkheden om de overeenkomsten betalingsverkeer met ING te beëindigen begin oktober 2018 door mijn ambtenaren geïnformeerd.

Een vraag zou kunnen zijn of er al een besluit is genomen over verlenging betalingsverkeer van het Rijk. Het antwoord zou kunnen zijn dat dit nog niet is gebeurd en dat erbij de evaluatie twee opties zijn.

Bijgaand beide kamerbrieven.

Gr,

10.2.e

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT) 10.2.e <10.2.e>

Verzonden: maandag 25 maart 2019 13:32

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>

CC: 10.2.e (10.2.e) (COMM) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: Aanbesteden-wel/niet

10.2.e,

In de 10.2.e staf net besproken dat we graag zo spoedig, ook voor versturen van aanbestedingsbrief en buiten verzoek van minister uitspraak willen over perceel B. Zou jij ter dubbelcheck nog eens naar de vorige Kamervragen en beantwoording kunnen kijken (met name die laatste set van november) of we daar niet al hebben aangegeven- of dat je dat er zeker in kunt lezen- sowieso elk perceel vanaf nu opnieuw gaan aanbesteden?

Dank

10.2.e

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)[10.2.e]@minfin.nl]; [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM)[10.2.e]@minfin.nl]; [10.2.e]
(BOA/Advies)[10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] (FM/IBI)
Sent: Wed 3/27/2019 9:59:17 AM
Importance: Normal
Subject: RE: 3 setjes ING/witwassen naar de TK
MAIL_RECEIVED: Wed 3/27/2019 9:59:18 AM

.....
Ha [10.2.e],

Ik heb de vragen net naar [10.2.e] gestuurd.

Groet,

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Verzonden: woensdag 27 maart 2019 09:43
Aan: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM); [10.2.e] (BOA/Advies)
CC: [10.2.e] (FM/IBI)

Onderwerp: RE: 3 setjes ING/witwassen naar de TK

Ja, [10.2.e], als ik het akkoord heb van de Minister krijg je dit van me. Meestal komt dat tegen het middaguur.

Gr [10.2.e]

Van: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: woensdag 27 maart 2019 09:37
Aan: [10.2.e] (BOA/Advies) <[10.2.e]@minfin.nl>
CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: 3 setjes ING/witwassen naar de TK

Ha [10.2.e]

Dank voor de je mail. We hebben de stukken die naar de Kamer moeten in [10.2.g] nodig en ook de papieren stukken inderdaad. [10.2.e] en [10.2.e] willen jullie de definitieve Kamerstukken naar [10.2.g]@minfin.nl mailen?

Dank alvast,

Groeten,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (BOA/Advies) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: woensdag 27 maart 2019 09:21
Aan: [10.2.e], [10.2.e] (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: 3 setjes ING/witwassen naar de TK

Goedemorgen [10.2.e],

Vandaag gaan drie stukken op verzoek van de minister tegelijk uit (begreep ik van [10.2.e]).

1. **Aanbesteding betalingsverkeer Kamerbrief** ([10.2.e] [10.2.e] [10.2.e])
2. **Set Kamervragen huisbankier** ([10.2.e] [10.2.e] [10.2.e])
3. **Set Kamervragen witwassen** ([10.2.e] FM)

Klopt het dat jij nog het moment van verzenden hoor? De fysieke versie van nr. 2 heb ik op mijn bureau. Laat je even weten als je binnen bent, dan loop ik even langs.

Groetjes,

10.2.e

To: [10.2.e]@minfin.nl
Cc: [10.2.e] [10.2.e] (COMM) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] (BOA/Advies) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] (10.2.e) (AGT/CMK) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] [10.2.e] (10.2.e) (AGT/CMK)
Sent: Wed 3/27/2019 5:45:35 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Brieven [10.2.e] huisbankier en aanbesteding betalingsverkeer
MAIL_RECEIVED: Wed 3/27/2019 5:45:36 PM
Antwoorden op vragen Vragen van de leden Bruins (CU), Snels (GL), Nijboer huisbankier vd Staat.docx
Kamerbrief aanbestedingen betalingsverkeer van de Rijksoverheid.docx

....
Nu, in de lay-out minfin, naar voorbeeld [10.2.e]

Gr [10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Verzonden: woensdag 27 maart 2019 17:07
Aan: [10.2.e]
CC: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM); [10.2.e] (BOA/Advies); [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Onderwerp: Brieven [10.2.e] huisbankier en aanbesteding betalingsverkeer
Urgentie: Hoog

[10.2.e],

Bijgaand de brieven [10.2.e] huisbankier en aanbesteding betalingsverkeer.

Onderstaande brieven graag vandaag gezamenlijk verzenden:

1. **Aanbesteding betalingsverkeer Kamerbrief** ([10.2.e] [10.2.e] [10.2.e])
2. **Set Kamervragen huisbankier** ([10.2.e] [10.2.e] [10.2.e])
3. **Set Kamervragen witwassen** ([10.2.e] FM)

Gr,

[10.2.e] [10.2.e]

Ministerie van Financiën

Agentschap van de Generale Thesaurie

Afdeling Cash Management en Kapitaalmarktoperaties

Kamer [10.2.e]

Postbus 20201

2500 EE Den Haag

tel: [10.2.e]

fax: [10.2.e]

email: [10.2.e]@minfin.nl

To: [10.2.e], [10.2.e] (FM/IBI) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (AGT/CMK)
Sent: Tue 6/11/2019 10:37:22 AM
Importance: Normal
Subject: FW: AO Financiële Markten - betalingsverkeer Rijksoverheid
MAIL_RECEIVED: Tue 6/11/2019 10:37:22 AM

*****
Van: [10.2.e], [10.2.e] (AGT/BRS)
Verzonden: woensdag 5 juni 2019 16:09
Aan: [10.2.e] (FM/IBI); [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
CC: [10.2.e] (FM/IBI); [10.2.e] (FM/ME); [10.2.e] (FM/FS)
Onderwerp: RE: AO Financiële Markten - betalingsverkeer Rijksoverheid

Hoi [10.2.e]

Dank voor het helder antwoord. Wij zien geen aanleiding voor een discussie. Vandaar de vraag waarom het op de agenda staat. Je antwoord is daar helder in en wat ons betreft kan het bij dit AO blijven staan. Er is dus geen contact met BOA nodig.

Groeten,

[10.2.e]

Ministerie van Financiën

Agentschap van de Generale Thesaurie

Beleid & Risicomanagement Staatsschuld en Schatkist

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag |

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

☎ [10.2.e]

✉ [10.2.e]@minfin.nl

W www.dsta.nl

W www.schatkistbankieren.nl

Van: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: woensdag 5 juni 2019 16:05
Aan: [10.2.e], [10.2.e] (AGT/BRS) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
CC: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM/ME) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM/FS) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: AO Financiële Markten - betalingsverkeer Rijksoverheid

Ha [10.2.e],

Dank voor de input. Kamer/ griffie heeft in principe alle brieven over onderwerpen t.a.v. financiële markten van het afgelopen halfjaar die niet bij andere debatten zijn geagendeerd op deze agenda gezet. Dit AO is een vast, terugkerend debat voor alles wat niet eerder besproken is. Zo staat er ook iets over green bonds op de agenda, maar ook een paar niet echt boeiende brieven vanuit onze directie waar geen discussie over zal zijn. Als jullie vinden dat het ergens anders besproken moet worden kunnen we kijken of we iets via BOA kunnen regelen, ik laat die beslissing even aan jullie over.

Met de input kunnen we zeker wat! Laatste vraagje nog - verwachten jullie hier nog discussie over (bv gezien recente actualiteiten of ontwikkelingen)?

Groeten,
1020679

00122

10.2.e

Van: 10.2.e, 10.2.e (AGT/BRS) <10.2.e>

Datum: woensdag 05 jun. 2019 3:52 PM

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (AGT/CMK) <10.2.e>, 10.2.e (FM/IBI) <10.2.e@minfin.nl>

Kopie: 10.2.e (FM/IBI) <10.2.e@minfin.nl>, 10.2.e (FM/ME) <10.2.e@minfin.nl>, 10.2.e (FM/FS) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: AO Financiële Markten - betalingverkeer Rijksoverheid

10.2.e

Allereerst de vraag waarom de brief op de agenda staat. Er staan bv geen toezegging in de brief. Kan je aangeven wat het doel van de agendering is? Is er contact met BOA geweest?

In reactie op

Zie onderstaand de reactie op de vragen. Kan je hiermee vooruit?

Brief over aanbestedingen betalingsverkeer van de rijksoverheid

∇ Beschrijving onderwerp:

∇ Aanvullende opzeggingsgronden bij lopende overeenkomsten voor betalingsverkeer van het Rijk: u geeft aan dat bij nieuwe aanbestedingen aanvullende opzeggingsgronden worden opgenomen en bij bestaande overeenkomsten het gesprek aan te gaan met de wederpartij of bestaande overeenkomsten aangescherpt kunnen worden. Onder de verplichte uitsluitingsgronden geldt dat alleen bij een rechtelijke veroordeling (dus niet bij een transactie) dit leidt tot uitsluiting. Via de facultatieve uitsluitingsgrond op basis van de ernstige beroepsfout is het mogelijk de eis op te nemen bij toekomstige aanbestedingen. U heeft in de brief aangegeven deze optie verder te gaan uitwerken.

∇ Duurzaamheid: u hebt aangegeven dat de RobecoSam index zwaarder zal meewegen bij aanbesteding voor een nieuwe huisbankier.

Q Wat is de stand van zaken aanvullende opzeggingsgronden bij bestaande overeenkomsten.

A Ik bekijk hoe de aanvullende voorwaarden opgenomen kunnen worden bij bestaande overeenkomsten. Bij aanbestedingen zullen, zoals eerder aangegeven, de aanvullende voorwaarden worden meegenomen.

Groeten,

10.2.e

Ministerie van Financiën

Agentschap van de Generale Thesaurie

Beleid & Risicomanagement Staatsschuld en Schatkist

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag |

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

10.2.e

10.2.e@minfin.nl

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>

Verzonden: woensdag 5 juni 2019 13:28

Aan: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/BRS) <[10.2.e]>

CC: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM/ME)

<[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM/FS) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: RE: AO Financiële Markten - betalingsverkeer Rijksoverheid

Beste [10.2.e]

Ik stuur je email door naar [10.2.e] [10.2.e] van onze beleidsafdeling (BRS). Hij zal de vragen voor de kamer beantwoorden.

Bijgesloten alvast de laatste kamerbrief over dit onderwerp.

Gr,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>

Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 22:08

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>

CC: [10.2.e], [10.2.e] (FM/IBI) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM/ME)

<[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FM/FS) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: AO Financiële Markten - betalingsverkeer Rijksoverheid

Beste [10.2.e],

Op 12 juni a.s. is het AO Financiële Markten. Op de voorlopige convocatie staat de Kamerbrief over de aanbestedingen van het betalingsverkeer van de Rijksoverheid, van afgelopen maart (zie bijlage). Ik begrijp dat jij bij dit onderwerp betrokken bent, klopt dit? Zo nee, kan je me dan aangeven wie van het Agentschap we hiervoor moeten hebben?

Zo ja, zou ik je drie dingen mogen vragen?

1. Zou jij voor de notitie voor het dossier van de minister kort kunnen beschrijven waar de Kamerbrief over ging en wat de mogelijke discussie in het AO kan zijn hierover? Zie het voorbeeld hieronder. Zou je dit **uiterlijk donderdagochtend** naar mij kunnen mailen (excuses voor de korte deadline)?

Brief over innovatie in de financiële sector

∇ Beschrijving onderwerp: In de brief gaat u in op de passage in de het regeerakkoord over een “bankvergunning-light” en over het verdere beleid t.a.v. fintech. Een bankvergunning-light lijkt moeilijk uitvoerbaar te zijn en weinig effect opleveren. Daarom geeft u aan een onderzoek te gaan uitvoeren naar fintech in Nederland en eventuele onnodige belemmeringen waar zij tegenaan lopen.

∇ Aard van discussie/politieke standpunten: U kunt bevestigd worden over wat de brief betekent t.a.v. de passages in het regeerakkoord en wat u hiervoor in de plaats concreet gaat doen. De coalitie is hierover in eerder stadium al over geïnformeerd, maar de oppositie niet. Daarnaast kunt u misschien bevestigd worden over de stand van zaken rondom PSD2. Begin juni is namelijk de eerste PSD2-vergunning afgegeven.

2. Zou je, in het geval jullie dit nodig achten, een paar Q&A's kunnen opstellen over het onderwerp? Is niet voor het dossier van de minister maar om gewoon mee te nemen naar het AO. Hier is dan ook geen deadline voor nodig.

3. Zou je (of anders een collega) op 12 juni van 14.00u-18.00u beschikbaar kunnen zijn om eventuele vragen te kunnen beantwoorden? Kan op kantoor, maar we hebben ook een ambtenarenkamer geregeld in de Kamer als je denkt dat hier veel vragen over gaan komen.

Als je vragen hebt hoor ik het graag!

Groeten,

10.2.e

To: [10.2.e] (AGT/CAR) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Sent: Mon 6/17/2019 2:50:19 PM
Importance: Normal
Subject: FW: AO Financiële markten Woordvoeringslijn NG als huisbankier
MAIL_RECEIVED: Mon 6/17/2019 2:50:19 PM
[Woordvoeringslijn ING 28-03-2019.docx](#)
[kamerbrief-aanbestedingen-betalingsverkeer-van-de-rijksoverheid.pdf](#)

.....
>>>>>>
Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 11:00
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FM/IBI)
CC: [10.2.e], [10.2.e] (AGT/BRS)
Onderwerp: AO Financiële markten Woordvoeringslijn NG als huisbankier

[10.2.e],

Ter info voor het AO Financiële Markten nog de laatste brief 'aanbestedingen betalingsverkeer van de Rijksoverheid' en de woordvoeringslijn.

Gr,

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK)
Verzonden: donderdag 28 maart 2019 17:57
Aan: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM) <[10.2.e]>
CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/[10.2.e]); [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (BJZ/JZ) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: Woordvoeringslijn NG als huisbankier

[10.2.e],

Bijgaand in Word de woordvoeringslijn.

Gr,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] [10.2.e] (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: donderdag 28 maart 2019 14:34
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e]) (AGT/CMK) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: FW: ING als huisbankier

Willen jullie bij beantwoording van onderstaande vragen? Dank vast.

Groeten, [10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [10.2.e] (BLOOMBERG/NEWSROOM:) <[10.2.e]@bloomberg.net>

Datum: donderdag 28 mrt. 2019 2:32 PM

Aan: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>

Kopie: [10.2.e]@bloomberg.net <[10.2.e]@bloomberg.net>
1020685